

De Moeial

Studententijdschrift van de Vrije Universiteit Brussel in samenwerking met BSG, Studiekring Vrij Onderzoek en Dienst Cultuur

Een Gesprek met de Rector

De Toekomst van de Vrije Universiteit Brussel

Benjamin Van Camp (1946) is sinds 2000 rector aan de VUB. Met een rectorale voetafdruk van maat 47 dendert de tweevoeter door het universitair onderwijslandschap. Naast rector, is Van Camp nu ook voorzitter van de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR).

Als kroon op het rectoraat zullen binnenkort Van Camps plannen ter vernieuwing der structuren in alle opleidingen doorgevoerd worden. Er is reeds een commissie ingesteld die de concrete uitvoering van 'Plan Van Camp' op zich heeft genomen.

De rector spreekt over de drie letters van de VUB; de vrijzinnige basisfilosofie waarover gewaakt moet worden bij eventuele samenwerkingen, de grote hervormingen in het universitair onderwijs, en de complexiteit die een stad als Brussel met zich mee brengt. Laat ons met de laatste beginnen.

VUB IN NAUWE SCHOENTJES

De Mocial: Om met de deur in huis te vallen; in het begin van dit academiejaar heeft u Vlaanderen ervan beschuldigd Brussel te laten vallen; men zou geen oog hebben voor de rol die de VUB en de hogescholen spelen in de vervlaamsing van Brussel. U trok de Vlaamse kaart om de gevolgen van de outputfinanciering voor onze universiteit aan de kaak te stellen. Waarom heeft u zich dan niet van in den beginne verzet tegen de outputfinanciering?

Rector Van Camp: Ten eerste, wat er in de krant verschijnt, is vaak maar één kant van het verhaal. De eigenlijke discussie is meer dan vijftien jaar oud. De vraag is: kan Vlaanderen verdergaan met zo veel onderwijsinstellingen? Over de jaren heen is er bij alle partijen een soort politieke consensus gegroeid die inhoudt dat er in Vlaanderen een rationalisering en optimalisering moet komen. De Bolognahervormingen hebben dat alleen maar verhevigd. Tegenover het geld dat Vlaanderen steekt in opleidingen en instellingen van hoger onderwijs moet telkens een resultaat liggen. De overheid mag dat vragen, want we worden door haar gesubsidieerd. Wil je geen overheids-inmenging? Dan moet je een vrije instelling worden in de Amerikaanse zin van het woord. Dan vraag je bijvoorbeeld 20.000 euro inschrijvingsgeld. De student je rechtstreekse klant en bijkomend geld komt vanuit het bedrijfsleven.

Nu is uw vraag: waarom krijgt Brussel in dat hele systeem te weinig? De ministerraad bepaalt hoeveel geld ze willen uitgeven aan het hoger onderwijs. Dat is dus een politiek akkoord. Het is dan aan minister van onderwijs Frank Vandenbroucke om een verdeelsleutel tussen de instellingen op te stellen. In het systeem dat hij heeft uitgebouwd, wil hij de prestaties - lees aantal studenten en onderzoeksoutput - van de instellingen belonen. Opvallend zijn het de Brusselse instellingen die er relatief op achteruitgaan, dat klopt.

Daar hebben wij op gereageerd. Kijk, bij de splitsing met de ULB van 1969 hadden we drie bestaansredenen: de vrijzinnigheid ten opzichte van Leuven, de Vlaamse aanwezigheid in Brussel en ten derde een volwaardige universiteit worden. Ik denk dat we op alle drie gescoord hebben. Dan blijkt echter dat de politiek - die Brussel eerst nog als centrum van Vlaanderen zag - Brussel de laatste jaren aan het loslaten is. Ook de demografie

van de bevolking en verdere regionalisering verweest Brussel verder. Je stelt vast dat in het financieringsmodel de Brusselse instellingen er sterk op achteruitgaan: 42 procent van de som geld die de instellingen minder krijgen, ligt in Brussel! Zowel de Vrije Universiteit Brussel als de Erasmushogeschool én de Ehsal verliezen. En voorlopig vangt men dat op door vereveningsgelden te geven.

Maar die zijn er slechts voor enkele jaren...

Dat is nu de vraag: hoelang blijven deze vereveningsgelden doorlopen. Ze moet lang genoeg toegekend worden om structurele veranderingen te kunnen doorvoeren, waardoor we terug stijgen binnen de financieringsparameters.

Neemt u het de politici kwalijk dat ze de Vlaamse kaart niet hebben getrokken?

De drie partijen die de Vlaamse regering vormen? Zoals gezegd is het een tendens die langer zichtbaar is. Minister Vandenbroucke is een zeer rationeel en berekend man. Zijn model is op zich een verstandig model. Het vertrekt van de idee om degenen die het goed doen, te belonen...

... En dat diegenen die het slecht doen met de stok geslagen worden...

Wat is slecht? Een mathematisch financieringsmodel bestaat nu eenmaal uit parameters. Het model is voor alle universiteiten hetzelfde. Maar per definitie beter voor de grote instellingen. Op de inhoudelijke parameters scoren wij helemaal niet slecht. Maar je kunt niet ontkennen dat een universiteit ook te maken heeft met omgevingsfactoren. En wij zijn gevestigd op een nogal speciale plaats, Brussel. Onze sociaal-

maatschappelijke en economische context bepaalt dat je niet kunt strijden op dezelfde manier als de andere universiteitssteden in Vlaanderen.

Bovendien stel je vast dat over de partijen heen, de andere instellingen in Vlaanderen hun regionale politici hebben die in politiek Brussel zwaar doorwegen. Politiek in België is regionaal geworden, arrondissementaal en stadsgebonden. Denken we maar aan Leuven, daar heb je Louis Tobback die de KULeuven honderd procent steunt. In Hasselt is Steve Stevaert de man achter de unief en alle Limburgers volgen. In Antwerpen steunen alle politici de Antwerpse instellingen van Hoger Onderwijs. En in Gent heb je natuurlijk 'paarse' zwaargewichten. In Brussel doen onze ministers hun best, maar zij hebben veel minder te zeggen op Vlaams Gemeenschapsniveau, waar onderwijs nog altijd onder valt.

Hoe reageerde u op de bijeenkomst van vorig jaar op het kabinet van Vandenbroucke waar alle universiteiten vertegenwoordigd waren behalve de VUB?

Dat was een partijgebonden aangelegenheid. Het waren allemaal socialisten die regionale banden hadden met hun lokale instelling en advies gaven aan hun minister. Naar mijn weten waren daar geen rectoren bij. In ieder geval hoefde ik daar niet bij te zijn.

Heeft de VUB Koen Pelleriaux (onderzoeker bij de TOR-groep en coming man bij de SPA, red.) daar niet op afgestuurd?

Het is de minister van Onderwijs die uitnodigt. Wat er in de "gazetten" staat is dikwijls heel tendentius, dat hoef ik jullie niet uit te leggen. Wat ze ook insinueren, onze verhouding met de minister is zo slecht nog niet. De minister is iemand die wel luistert naar onze bevindingen. Hij is immers een rationeel man met een bepaald model voor ogen.

DE LISSABONSTRATEGIE

De Lissabonagenda is er op gericht om het hoger onderwijs beter af te stemmen op de arbeidsmarkt. Men heeft altijd gepleit voor reëel valoriseerbare bachelors waarmee men dus direct aan de slag kan op de arbeidsmarkt. In de meest recente visienota van de werkgroep onderwijs van de VLIR (waar twee VUB-profs in zetelen; Marc van der Steen en Rosette S'Jegers) wordt een pleidooi gehouden om de inschrijvingsgelden voor de initiële master drastisch te verhogen. Wordt de gewone master zo niet enkel voor de 'happy few'? Bestaat er geen gevaar voor etnostratificatie in het hoger onderwijs?

Er is geen enkele stellingname vanuit de Vrije Universiteit Brussel wat inschrijvingsgelden betreft, behalve dat wij het decreet volgen. En het decreet zegt dat voor bachelor en master de inschrijvingsgelden zijn zoals we ze kennen; iets meer dan 500 euro, geïndexeerd. Er is op dit ogenblik niemand die daar enige actie onderneemt om dat te veranderen.

De discussie die je wel krijgt - en deze is in heel Europa aan de gang - is rond de manama's (master na master, red.). Deze worden principieel niet meer gesubsidieerd, want het betreft bijkomende kennis die men krijgt omdat men dat ofwel zelf graag wilt ofwel omdat men in een firma zit die wil dat je een bepaalde manama volgt.

INHOUD

- P. 2 Vervolg Van Camp**
- P. 3 Verder Vervolg**
- P. 4 Taoïsme enzo**
- P. 4 Kurt Vonnegut jr., IM**
- P. 5 Verliezingen**
- P. 6 Diversiteit bij de overheid**
- P. 7 Enige bommen**
- P. 8 Ideologiekritiek**
- P. 9 Okira'shara**
- P. 10 MONOPOLIS III**
- P. 11 Catalonië reageert**
- P. 11 En VOKA ook**

DRAAI'S OM?

P. 12

Ga mee, naar pagina 2 & 3!

Lezen is uit. Dat u nog de moeite neemt om deze letters op u te laten inwerken, mag al een wonder heten. Wij bij De Moeial houden wel van een wonder zo nu en dan; zo bleek het -in een droom tot mij gekomen- gesprek met onze rector uit het vorig edito niet zonder voorspellende waarde te zijn. Dat ziet u wel aan de alom vertegenwoordigde weelderige haarbos van de omringende pagina's.

Of deze samenloop van omstandigheden 'wonderbaarlijk' of eerder 'verwonderlijk' is, laat ik aan uw lezende geest over. Daar spraken wij immers over, lezen. Ik ben me ervan bewust dat het enigszins tegenstrijdig is om neer te schrijven dat men niet meer leest, maar ik doe het met een boodschap: u hoeft namelijk niet meer te lezen. Nog een paar regels en dan bent u klaar.

De Moeial-redactie vindt het namelijk zeer begrijpelijk dat u leesmoe bent; de syllabi vol 'redelijk onzinnige' informatie moeten weer onderlijnd worden, en bovendien is dit alweer de zevende Moeial waar u zich dit jaar doorheen moet worstelen. Worstel en kom boven en verslik u niet.

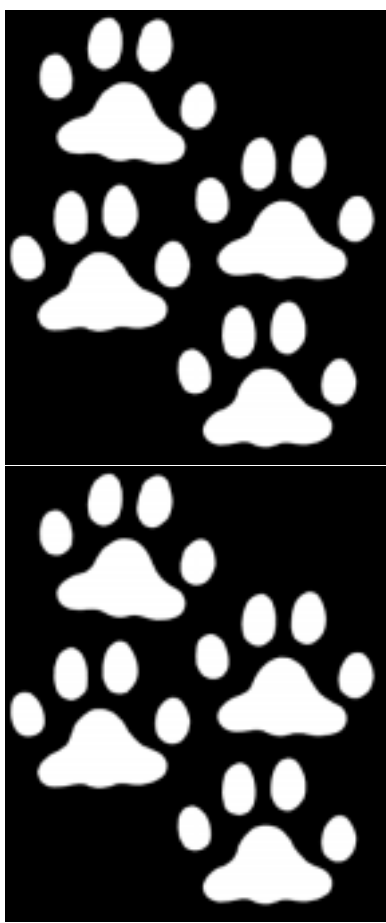
Nu, om het leed enigszins te verzachten hebben wij een unieke prestatie geleverd: de AudioMoeial. Volledig meehopend met de waan van de dag lieten wij eenmalig onze toetsenborden voor wat ze waren en namen wij een glanzende microfoon ter hand. Een avond later hadden wij ons materiaal ingesproken; De Moeial was ontmaskerd, ontstemd en een stem gegeven.

De AudioMoeial bevat een dozijn ingesproken verhalen, edito's, opiniestukken en gedichten. Zoals u terzijprijd zult merken, is menig redactielid gezegend met een honingzoete vertelstem die met golvende klinkers en rollende r'en uit uw miserabel cd-spelertje zal vloeien. Helaas telt onze redactie ook West-Vlamingen, Hollanders zelfs en meer van dat soort onverstaaenbaar tuig. U heeft het er maar mee te stellen; u kunt altijd doorspoelen.

De AudioMoeial verdwijnt in beperkte oplage. Uiteraard heeft u, nieuwsgierig en luisterlief als u bent, het één en ander over voor het bemachtigen van dit uniek document dat u grijs zou draaien als dat met een cd nog kon. Wij persen slechts 150 cd'tjes en verdelen deze onder de geïnteresseerden. Gratis en voor niets en zonder reclame bovendien, zoals dat enkel en alleen nog bij De Moeial nog kan. Zond een mailtje zonder typfouten naar moeial@vub.ac.be en u wij vertellen u wanneer u uw exemplaar kunt komen ophalen op het redactielokaal van De Moeial. Op www.vub.ac.be/moeial kunt u de AudioMoeial ook beluisteren en op uw Ipodachtigen plaatsen.

Zoals reeds gezegd, is dit de zevende en laatste editie van het jaar. Het was me een genoegen. Blijf wakker en slaap zacht.

Daniël van der Meer

xx

“Een fusie zal ik altijd weigeren”

U heeft het over de hoge inschrijvingsgelden voor de manama's, dat is al langer bekend. De discussie nu draait echter al rond de initiële master...

Wij zijn het enige land – of beter: gemeenschap – ter wereld dat het manamasysteem kent. Elders kent men alleen masters. Gaan onze manama's dan masters worden? Meer dan waarschijnlijk wel.

De initiële master dreigt dus opgenomen te worden in datzelfde concept, waar een hoge financiële drempel wordt opgeworpen?

Ja, dáár en pas dán komt de discussie inderdaad bijeen. Manama's die wij vandaag nog 'advanced masters' noemen, gaan op een gegeven moment beschouwd worden als gewone masters. En dan is het de vraag of er een verschil zal gemaakt worden, of beter; of de overheid alle, slechts enkele of geen enkele master zal subsidiëren. Als je naar Duitsland gaat, zie je in de verschillende Länder verschillende systemen. Je hebt er die Ma volledig gratis aanbieden en je hebt er die de volledige kost opleggen aan de studenten.

Het moeilijkste systeem ontstaat wanneer de overheid de instellingen de vrijheid laat de hoogte van het inschrijvingsgeld te betalen. Dan krijg je een andere discussie: betekent dat dat alle studenten de volledige kostprijs – als je die al kunt uitrekenen – gaan moeten betalen? Neen. En dan komen de beurzen naar voren als zalvende factor. Eén ding in Vlaanderen is zeker: de reële kostprijs van een opleiding is hoger dan de subsidies + inschrijvingsgeld.

Dat gaat echter wel volledig in tegen het discours van de democratiseringsgolf. Zal het niet enkel leiden tot een soort 'massificatie' op bachelorniveau- het financieel haalbare niveau van de kansengroepen...

Eigenlijk is de ingang tot een master gebonden aan de 'prerequisites'. Je moet voldoen aan een aantal voorwaarden, je moet bepaalde competenties kunnen aantonen waaruit blijkt dat je klaar bent om in een master te stappen. De bachelorfase is dus voor mij een voorbereiding tot het behalen van die prerequisites. Bijkomende ervaringen die extern kunnen verworven worden spelen hier ook in mee. Dit betekent dat de Bachelorfase eigenlijk een bredere vorming moet hebben. Dankzij die bredere vorming kunnen we ons trouwens ook veel flexibeler opstellen waardoor ook meer accent kan gelegd worden naar bepaalde doelgroepen toe.

Dat is waar het onderwijs in mijn ogen wanneer men de internationale tendensen volgt, zál naar toe gaan. De student krijgt op de lange termijn een flexibel bachelorniveau en de opleiding vernauwt langzaam door de keuzes die een student maakt, waardoor je na het volgen van een bachelor uit meerdere masters kunt kiezen.

Maar net op het moment van die vernauwing richting master wordt een dam opgeworpen door een financiële drempel.

Daar ben ik niet van overtuigd. Mijn mening is dat in een land als België op dat punt van doorstroming geen financiële barrières zouden mogen spelen. Ik vind zelfs dat er veel meer hulpmiddelen beschikbaar zouden moeten zijn voor zij die dat hard nodig hebben. De Vrije Universiteit Brussel heeft dat jaren gedaan en doet dat vandaag nog. Maar ondanks die inspanning sellen we vast dat er nog altijd teveel uitvallers zijn in de eerste semester van het eerste jaar Ba. We moeten die studenten vroeger begeleiden en opvangen.

UNI- of DIVERSITEIT

U heeft het over begeleiding. De verschillende studentenkenmerken die u ook in uw tekst heeft benoemd; de jobstudenten, topsporters, andersvaliden, ... Er is echter een groep die wel genoemd wordt, maar in de concrete maatregelen verdwijnt, de allochtonen.

Dat vind ik niet. De allochtone groep studenten staat allang centraal in ons beleid. Ik wil die groep alleen niet stigmatiseren. Het gaat bovendien niet alleen om allochtonen. Het gaat om diegenen die

vanuit een socio-culturele achterstand het moeilijk hebben. Een allochtoon kan het moeilijk hebben bij zijn overstap naar de universiteit, maar iemand uit het TSO ook. Als blijkt dat beiden universitair onderwijs eigenlijk aankunnen, dan moeten beiden geholpen worden. Ze hebben een extra duwtje in de rug nodig. Denk aan de begeleiding voor het leren van academisch Nederlands. Maar eerlijk gezegd reeds de begeleiding moet vanaf het lager en secundair niveau gesteund worden.

Uiteindelijk is het toch meer een en-en verhaal en geen of-of verhaal. Natuurlijk bestaat er een achterstand in het secundair onderwijs, maar dat wil nog niet zeggen dat we nu niets meer kunnen doen. Waarom bent u dan nooit voorstander geweest van het studentenkenmerk 'allochtoon'?

Meyrem Almaci (onderzoekster aan de KUL en VUB, red.) heeft daar veel werk rond gedaan en veel van haar bevindingen komen terug in het decreet.

U heeft het over het aanmoedigingsfonds, maar wij bedoelen de extra weging.

Maar dat is ook voorzien. Alleen is het moeilijk de juiste definitie van studenten met een socio-culturele achterstand te bepalen. Uit onderzoek blijkt dat bijvoorbeeld kinderen waarvan de ouders geen hoger onderwijs gevolgd hebben en waarvan de ouders een andere taal dan het Nederlands spreken, het moeilijk hebben. Maar hoe zet je dat om in een actiemodel? U wilt dat ik een stempel druk op de rug 'allochtoon', maar daar doe ik niet aan mee omdat je stigmatiseerd én omdat er anderen uit de boot vallen die even veel steun nodig hebben.

Het gaat hier niet om stigmatisering als de allochtone studenten zelf zeggen dat een stigma meer of minder er niet toe doet - zeker niet als het hun vertegenwoordiging in het Hoger Onderwijs garandeert.

Gaan we alle Arabische of niet EU namen uit de studentenpopulatie halen? Hoe doe je dat dan? Is dit niet in strijd met privacy-reglementen? Het ligt niet zo gemakkelijk.

Er zijn gangbare definities met bepaalde criteria zoals deze al op de arbeidsmarkt worden gehanteerd om van streefcijfers te kunnen spreken. Maar waarom heeft u hier nooit voor gepleit?

Weet dat de Vrije Universiteit Brussel constant voor compensaties op dit vlak heeft gepleit. Het probleem is dat het financieringsmodel een puur kwantitatief model is. Als de minister op een bepaald ogenblik in zijn rationele manier van denken een probleem ondervindt, dan wil hij daar een parameter voor instellen. Met welke parameter kan hij in zijn financieringsdecreet die 'allochtoon' krijgen? Vandenbroucke heeft het in zijn nota over de tweede democratiseringsgolf, over de nieuwe maatschappij in de grootsteden. Maar het definiëren van deze groep in parameters is niet zo evident.

Dus met dat aanmoedigingsfonds wordt de universiteit afgestraft, ondanks...

...ondanks de inspanningen die wij gedaan hebben over de jaren heen. Kijk, diversiteit is inclusief. Het komt overal voor. Dus als we een maatregel nemen die de hele groep ten goede komt, komt dat ook de anderen ten goede. Waar het eigenlijk om gaat is een optimale begeleiding geven om het maximale te halen uit de student. Dit is de reden waarom wij 8 trajectbegeleiders in de faculteiten hebben benoemd.

Ik zal u een verhaal vertellen: lang geleden deed ik Grieks-Latijn. Ik was 15 jaar en de studies gingen niet vlot. Aan mijn ouders werd gezegd dat hun zoon niet geschikt zou zijn voor universitaire studies en beter naar een vakschool ging. Mijn vader, waar ik erg naar opkeek, vond blijkbaar de juiste woorden om mij wakker te schudden en tegen de mening van de school in ben ik geneeskunde gaan studeren, met alle gevolgen van dien.

Ik vertel dat alleen maar om aan te tonen dat een eenmalige momentopname niet goed is, belangrijker is ankerpunten te hebben die je motiveren het beste uit jezelf te halen. Begeleiding is iets dat vroeg moet beginnen. Heel vroeg in het secundair moet de leerling voorbeeldfuncties gegeven worden. Wat allochtonen nu meemaken is wat veertig jaar geleden schering en inslag was bij de sociaal armere klassen. Het boekje Kif-Kif is daar interessant over. Tessa Vermeiren en Yamila Idrissi beschrijven hoe het is om vanuit een omgeving te komen die studeren helemaal niet als een meerwaarde beschouwt, en dankzij bepaalde rolmodellen zich zelf naar omhoog tillen.

POLITIEK

We horen ook dat het rommelt binnen de Vlaamse regering vanwege het financieringsdecreet.

Och, op dit ogenblik is het natuurlijk spannend in de regering, wegens de federale verkiezingen. Op hetzelfde ogenblik moet het financieringsdecreet op de regering goedgekeurd worden. In deze context wordt dan gezegd dat de VLD onze eisen tot aanpassing van de parameters van het financieringssysteem steunt en ons dus beschermt. Ik denk dat de VUB heel veel sympathisanten heeft, verspreid over alle democratische partijen.

Anderzijds is het waar dat mensen zoals Karel De Gucht onze universiteit zeer aanhankelijk is. En dat is niet zuiver alleen omwille van vrijzinnige of nostalgische redenen (De Gucht is oudstudent en Prof van de Vrije Universiteit Brussel, red.). Hij schat deze universiteit gewoon naar waarde. En terecht. Als je ziet wie er allemaal voor Leuven, Gent, Antwerpen en Hasselt opkomt, is dat niet anders. We zoeken steun waar we kunnen.

Yves Leterme was hier vorige week nog op bezoek en ook aan hem hebben we onze uitleg gedaan in verband met het financieringsdecreet. Maar politiek is blijkbaar meer dan onvoorwaardelijke steun geven aan één universiteit. Het is de kunst van compromissen maken en dat is nu vol op bezig.

Uit vertrouwelijke bron hebben we vernomen dat de kladnota 'rationalisatie' van de minister, die twee weken geleden in De Standaard uitlekte, ook op de VUB de ronde doet. Kunt u ons zeggen welke opleidingen geschrapt zullen worden?

Ik ben door de minister gevraagd om lid te zijn van die rationaliseringscommissie. Ik weet dus perfect wat daar gebeurt. De minister heeft ons gevraagd om daar niet mee naar buiten te komen en ik wil mij daar aan houden. Daar is ter voorbereiding een tekst gemaakt die de doelstellingen en problemen omschreef. Die tekst bestaat uit twee delen. Het eerste deel is een algemeen raam waar ik achter sta. Het tweede deel van die nota is iets dat absoluut niet geschreven had mogen worden. We hadden ook op voorhand gewaarschuwd dat deze tekst zou uitlekken. Iedereen weet dat een tekst vanuit een kabinet binnen twee dagen op één of andere manier publiek zal worden gemaakt.

Dit tweede deel is een overzicht van de nota's van de afgelopen zes jaar. De tekst is ten eerste achterhaald, want de verschillende maatregelen hebben al aanleiding gegeven tot

“Ik was zagezegd niet geschikt voor de unief”

optimalisering van aanbod. Bovendien zijn de gegevens niet helemaal juist. Ten derde is het gevaarlijk, omdat men zich focust op de instellingen die middelgroot zijn. Men spreekt dan bijvoorbeeld niet over de nog kleinere instellingen zoals de opleiding rechten in Hasselt of geschiedenis in Antwerpen. De tekst was ‘narrow minded’ en we waren daar zeer tegen. Zoals kon verwachten is de tekst onder andere in *De Standaard* gelekt. Men heeft me gebeld om te reageren maar ik heb dat geweigerd. Na zeven jaar ken ik de pers wel. Opiniestukken verscherpen de hele situatie alleen nog maar, terwijl het nu niet het moment is om daarover in de gazetten te spreken.

Er was sprake van archeologie en Latijn. Welke opleidingen verdwijnen nog?

Men kijkt naar de opleidingen met het minste aantal studenten. Maar aan een universiteit is het onderwijs gebaseerd op onderzoek. Stel, je hebt toponderzoekers die subliem hun kennis weten te delen met de studenten. Dat schrap je zo’n opleiding of opleidingsonderdeel toch niet? Dan ga je juist samenwerken opdat ook de studenten van de andere universiteiten zich kunnen verrijken met deze kennis. Weinig studenten en slechte docenten/onderzoekers? Ja, dan wordt het moeilijk om een opleiding in stand te houden. Maar in alle andere gevallen is samenwerken met de andere (Vlaamse) universiteiten de boodschap.

PLAN VAN CAMP en meer

Dat is ook de discussie in uw tekst ‘De VUB van de toekomst’. Hoe ver staat het met ‘Plan Van Camp’?

Ten eerste wil ik u zeggen dat dit plan door de jaren heen gegroeid is. Het ligt al vijf jaar in mijn kast. Vorig jaar was het opportuun om er mee naar buiten te komen. Dat wij intern, ongeacht het financieringsdecreet, een zware oefening van optimalisering en rationalisering – zowel op het vlak van samenwerken over de verschillende faculteiten heen als met andere universiteiten – aan het doorlopen zijn, is al lange tijd duidelijk. Mijn voorgangster (Els Witte, red.) is daarmee begonnen.

Ik heb mijn nota begin dit jaar voorgelegd aan de Raad van Bestuur, nadat het de verschillende decanen was gepasseerd. Ik ga er dan ook van uit dat alle geleidingen – ook de studenten – die teksten hebben. Ik heb alle wegen gevolgd om zoveel mogelijk uitleg te geven.

Mijn plan gaat uit van een sterke-zwakte-analyse van onze universiteit. Het stelt een structuurverandering voor en laat de weg open voor samenwerking met andere onderwijsinstellingen. Ik ga uit van de Bolognaverklaring en de Brusselse situatie, waarbij ik ons samen met de Erasmushogeschool in een virtueel geheel heb geplaatst.

Dan heb ik het idee van de studiedomeinen ontwikkeld. Dat zal een onderverdeling zijn met ‘Humane Wetenschappen’, ‘Science and Technology’ en de ‘Levenswetenschappen’. Misschien komt daar nog een vierde domein bij. Binnen die domeinen heb je dan het bachelorgebeuren, wat ik het Bachelor “college” noem..

Ik ben ervan overtuigd dat we naar bredere bachelors moeten gaan. De vraag is wat de maatschappelijke waarde van zo’n bachelor gaat zijn. Wij kunnen dat niet bepalen. Het zal de industrie en de vrije markt zijn, die de waarde van een bachelor bepaalt.

U raakt daar de vrije markt. In 2005 heeft de EC duidelijk gecommuniceerd dat de investering in onderzoek en ontwikkeling met bijna 40% moesten stijgen in Europa. Men pleit ervoor dat 3 procent van het BNP aangewend moet worden voor Research and Development. Vandaag de dag wordt er in Europa 1,92% geïnvesteerd in R&D. De instellingen werden duidelijk aangemaand door Barroso om dat verschil – zo’n 1,1 procent – te halen bij studenten of privé-instellingen.

Nee, dat heb ik nooit gehoord.

Maar het klopt, het verschil tussen wat de overheid nu geeft en die 3 procent die uit

privégelden moet komen. Dus zullen de inschrijvingsgelden stijgen.

Nee, 3 procent van het BNP zou naar Research and Development moeten gaan. Niemand heeft gezegd dat dit uit inschrijvingsgelden moet komen.

Ja, de investeringen moeten opgetrokken worden tot het equivalent van 3% van het BNP. Maar de overheid zit met een gesloten enveloppe voor het hoger onderwijs, maar vooral de politiek wil niet nog meer publieke middelen steken in onderwijs. Het verschil tussen wat vandaag de dag geïnvesteerd wordt en de 3%-norm zal door de privé bekostigd moeten worden. U kan toch niet ontkennen dat er dan een groot gevaar is dat fundamenteel onderzoek wordt gemarginaliseerd, met name dan in de Humane Wetenschappen?

Het fundamenteel onderzoek moet door de overheid gefinancierd worden vind ik, en het meer

gestuurde onderzoek door incentives van de overheid maar vooral door de industrie. De laatste paar jaar is er veel accent gelegd op het gestuurde onderzoek. De schrik bestaat dat het onderzoek overslaat naar gestuurde vormen van onderzoek en innovatie.

Die angst is legitiem: als de opéenvolgende papers en communiqués van de Europese Commissie iets hebben duidelijk gemaakt is het wel dat de investeringen in toegepast onderzoek moeten stijgen, desnoods ten koste van fundamenteel onderzoek.

Maar de invulling van die inhoud is voor meerdere interpretaties vatbaar. Ik denk dat een innovierend bedrijf heel goed weet dat fundamenteel onderzoek uiterst belangrijk is. Echter, het gaat om een investering die hen niet direct iets opbrengt. Dan zie je dat enkel de grootste firma’s met ontzettend hoge winsten, zich fundamenteel onderzoek kunnen veroorloven.

Een voorbeeld daarvan is het *Institute of Immunology* in Basel. In de jaren ‘70 was dat de absolute top. Een x-aantal Nobelprijswinnaars kwamen daarvandaan. Dat instituut is door de familie Hoffmann-La Roche opgericht. Zij gaven de onderzoekers de opdracht om aan “vrij onderzoek” te doen. Zo’n 200 man werd daar betaald en dat is een schitterend instituut geworden. Een paar jaar geleden is er ruzie in de familie ontstaan, de holding werd gesplitst en het instituut gesloten want uit fundamenteel onderzoek kwam geen onmiddellijke winst uit. Dat is het gevaar om fundamenteel onderzoek aan de industrie over te laten. De overheid moet daarvoor garant staan, omdat fundamenteel onderzoek de motor van innovatie is.

Terug naar ‘Plan Van Camp’.

Ja, de bachelors heb ik al beschreven. De ‘schools’ die ik in die tekst opnoem, zijn de ‘graduate-’ and ‘doctoralschools’. Ik heb Engelse termen gebruikt, omdat Bologna eigenlijk gestart is als een competitie tegen Amerika; de meeste termen zijn dan uit dat principe overgenomen. In mijn

ogen mag een ‘school’ best een ‘faculteit’ zijn.

Ik las ook in *De Moeial* dat ik faculteiten wil afschaffen. Wat ik vroeger als lid van de Raad van Bestuur voorstond was eigenlijk het reduceren van de bestaande faculteiten naar drie “middelmanagement” structuren. Het ging toen over bestuurbaarheid van de instelling. Ik blijf er bij dat het administratieve en bestuurlijke beheer vanuit die drie of vier studiedomeinen kan gebeuren. Dit gebeurt trouwens reeds zo in de twee bureau’s van de OZR (onderzoeksraad, red.) en OWR (onderwijsraad, red.). Het onderwijs en onderzoek dat zich aan de basis afspeelt zie ik echter aan de ‘schools’ gebonden.

Met andere woorden, de schools kunnen dat deel van de werking van de huidige faculteiten overnemen. Er ontstaan aldus veel meer faculteiten, maar wel met een taken pakket gericht naar onderzoek en onderwijs.

Na mijn eerste voorstel heb ik alle opmerkingen aangehoord. Toen ben ik de tekst gaan verfijnen en heb ik een finale versie naar de Raad van Bestuur gebracht. Daarna ben ik naar

dan voor een vaste partner in plaats van per opleiding verschillende partners. Onlangs is bekend geworden dat de Politieke Wetenschappen gaan samenwerken met de Universiteit Antwerpen. Is de UA dan onze ‘vaste partner’?

In mijn tekst staat dat we een nieuwe virtuele samenwerking met de Erasmushogeschool beginnen. Ik hoorde zojuist dat ze daarmee akkoord gaat, mits enkele inhoudelijke aanpassingen. Voor de samenwerking met andere universiteiten bestaan er twee modellen: veranderlijk of institutioneel.

Het eerste model heeft als nadeel dat het afhankelijk is van mensen. Mensen gaan met pensioen en dan loop je het risico dat alles plots weg valt. Als je institutioneel samenwerkt, maak je een officiële afspraak over hoe je alles gaat doen. Dat kan gezamenlijke diplomering zijn, infrastructurele samenwerking, ... Dat leg je vast op lange termijn. Daarom geniet de institutionele samenwerking mijn voorkeur.

Is een ander woord voor ‘institutionele samenwerking’ dan niet ‘fusie’?

Neen. Dat heb ik niet gezegd. En dat zie ik ook niet zitten.

Er zijn geruchten die de ronde doen. De UGent gonst in de wandelgangen...

Ik zeg u vlak af dat een fusie niet gaat gebeuren. Je kunt met een institutionele samenwerking accenten leggen. Wij hebben onze eigen waarden. Filosofisch vind ik dat wel goed samengevat in ‘redelijk eigenzinnig’. Men moet ons niet de les lezen van buitenaf. We hebben wel steun nodig van anderen. Dan is Gent een goede partner. Met de ULB zijn we natuurlijk al langer samenwerkingsakkoorden op te zetten.

U bedoelt de University of Brussels?

Dat is mijn idee ja. Maar de ULB moet ook nog volgen natuurlijk. De Solvay Business School zou al één school kunnen worden. Naar Vlaanderen toe pleit ik eigenlijk voor een dubbel systeem; institutioneel met één partner waar het kan, maar evenwel samenwerking met anderen niet uitsluiten.

Wat betreft de Politieke Wetenschappen, dat staat in *De Standaard*. Op rectoraal niveau werd nog geen contractueel voorstel voorgelegd. In ieder geval is de mededeling in de *Standaard* niet door het rectoraat georganiseerd. U weet wel de academische vrijheid, nietwaar...

Dat stond zelfs al in het zelfevaluatie rapport van enkele maanden geleden toen de visitatiecommissie hier was.

De opleiding zou wel eens met het rectoraat moeten overleggen hoe de afspraken met Antwerpen moeten ingevuld worden. In ieder geval, is het duidelijk dat op onderzoeksvlak elke samenwerking die een meerwaarde heeft moet ondersteund worden.

Komt er een student te zetelen in de commissie die de implementatie van uw hervormingsplan gaat voorbereiden?

Ik zie deze commissie eerder als een denk tank die een concreet voorstel moet uitwerken, waarop dan in alle duidelijkheid verder kan gewerkt worden. De voorstellen van deze commissie zullen alle wegen eigen aan de democratische werking van onze universiteit moeten doorgaan vooral ze op de Raad van bestuur kunnen ter goedkeuring voorgelegde worden.

Afsluitend, wat wilt u bereikt hebben als rector om tevreden afscheid te kunnen nemen?

Pfff, bij alles wat ik doe, probeer ik mijn verantwoordelijkheid te nemen. Jullie zullen misschien zeggen van niet, maar ik vind dat ik dat altijd zo democratisch mogelijk heb gedaan. Ik heb een eigen mening die ik doordrijf als ik vind dat ik gelijk heb, maar ik doe dat altijd rekening houdend met de vertegenwoordiging zoals die in een democratie hoort. Men mag mijn voorstellen afschieten, maar dan wel met goede argumenten.

Een korte Excursie in het Chinese Denken

Over Laozi en Andere Gekken

In postmoderne tijden slingeren mensen je van alles naar het hoofd. Tao, Tantra, Hatha Yoga, Zen, het zijn allemaal begrippen die je wel eens tegenkomt in een dronken gesprek of als etiket op een blikje frisdrank. U bent schromelijk verkeerd als u denkt dat dit artikel zal verklaren wat die mensen of frisdrank-fabrikanten bedoelden. Weinigen hebben immers een notie van wat al die Oosterse termen werkelijk betekenen. Dat is alleen de wijzen gegeven. Niet mij dus. Ik kan slechts zeggen wat ik erover gelezen heb.

Wat is Tao (of, in actuelere spelling: Dao)? Om de term te verklaren dienen we terug te gaan naar het begin van deze filosofische traditie, naar haar "stichter", Lao-tzu (Laozi). Omtrent zijn geboorte bestaan er veel legenden, die zijn unieke en wonderlijke eigenschappen benadrukken.

Zo floept hij uit de baarmoeder met reeds grijze haren, waarna hij opduikt in diverse confrontaties met de gecanoniseerde vader der Chinese moraal, Confucius. Bij elk van die ontmoetingen maakt Laozi zijn bebaarde tegenhanger¹ belachelijk, door hem te wijzen op de gebrekkige aard van moraliteit en "waarden". Confucius zou dan ook van hem gezegd hebben dat hij "als de draak is". Een interessante karakterisering, aangezien de draak een van de meest gedistingeerde leden van de Chinese mythologische dierenfamilie is: deze slangachtige kan elke grootte aannemen, van waterdruppel tot berg. Zijn komst betekent geluk, en zijn rustplaats is in het Oosten, waar de zon opkomt. Zijn tegenhanger is de tijger.² De belangrijkste daad van deze draakachtige wijze is een afgesmeekte.

Laozi vertrok van zijn verblijf in Chu, de meest zuidelijke van de toenmalige Chinese staten die later door de Eerste Keizer tot het Rijk van het Midden verenigd zouden worden. Hij bereed een waterbuffel naar het westen, vermoedelijk om er te sterven. In ieder geval is daarna niets meer van hem gehoord.³ Maar voor hij kan opgaan in de nevelen van het onbekende, diende hij nog een laatste obstakel te overwinnen. Een eenzame wachter blokkeerde zijn weg bij de Han Gu pas. Hij kende Laozi van reputatie, en smeekte de eenzame grijze man zijn leer neer te schrijven, opdat de komende generaties zouden kunnen genieten van zijn onmetelijke wijsheid. Laozi steeg op slag af, en schreef in een keer zijn filosofisch testament in twee delen en exact vijfduizend karakters, de *Tao-te Ching* (*Daode jing*).⁴

Tot zover het bijgeloof, waarvan de taoïstische religie handig gebruik maakt om Laozi tot heilige te verheffen. Nu ja, met Boeddha en Jezus gebeurde hetzelfde. Wat zegt dat befaamde werk van vijfduizend woorden nu? Weinig concreets, zoals elke gedichtenbundel. Want het gaat hier wel degelijk om een – weliswaar didactisch – dichtwerk, met typisch Chinese stijlkenmerken zoals de parallelle en het volgehouden rijm.

Er zijn dan ook duizenden interpretaties. Ik zal hier echter proberen de orthodoxe weer te geven, aangevuld met mijn eigen mening. De opening van de *Daode jing* is meteen de bekendste passage van het boek. Ze staat dan ook bol van mystieke betekenis:

The Way that can be followed is not the eternal Way.
The name that can be named is not the eternal name.
The nameless is the origin of heaven and earth
While naming is the origin of the myriad things.
Therefore, always desireless, you see the mystery
Ever desiring, you see the manifestations.
These two are the same—
When they appear they are named differently.

This sameness is the mystery,
Mystery within mystery;

The door to all marvels.
(Vertaling Charles Muller)

Aangezien de eerste regel misschien wel de belangrijkste is, bied ik hier een alternatieve vertaling aan van Zen-expert Alan Watts: "The Tao which can be spoken is not the eternal Tao". In het Chinees bevat de regel een woordspeling: "Tao" betekende immers, volgens de meeste Chinese etymologen, niet alleen "Weg", en "Al", maar ook "spreken". Zeer letterlijk staat er dus: "De Dao die kan gedaoëd [-gesproken] worden is niet de eeuwige Dao". Ondanks deze

etymologische dispuuten, is het niet zo moeilijk deze regel te lezen: het begrip "Dao" is niet de eeuwige Dao. Waarom? Laozi wijst hier (en zal dat het hele boek lang blijven doen) op de gebrekkige aard van taal. Zodra je iets benoemt, onderscheid je het van andere dingen. Als dat niet gaat, kan je het geen naam geven. Zo zie ik in mijn kamer een lamp staan, bemerk ik veel cursussen, en typ ik op mijn computer. Dat zijn stuk voor stuk aparte objecten, die mijn bewustzijn scheidt van hun omgeving.

Laozi, en de meeste Oosterse mystici met hem, beweren nu dat die scheiding volstrekt arbitrair is: er is maar een zijnde, namelijk "Dao-die-niet-Dao-is", en dat Al wordt op ontelbare manieren ervaren. Dat is nu eenmaal de aard van het beestje. Maar dat voorkomt niet dat dit allemaal deel is van hetzelfde.

Een belangrijk instrument waarmee mensen die waarnemingen catalogeren is taal. Het probleem manifesteert zich echter wanneer ik mijn catalogeringen voor waarheid ga aanzien: dan treedt ook de scheiding ik-omgeving op, volgens de taoïstische filosoof een ramp van ongekende schaal. Want door die kunstmatige scheiding bevind ik mij in een totaal vreemde wereld. Ik moet dan ook met die wereld gaan vechten, wil ik iets "uit" mijn leven halen: een Porsche, een villa, een gepubliceerde roman of vijf, noem maar op. Maar het verwerven van al die objecten (of ze nu concreet of symbolisch-geestelijk zijn) brengt mij uiteindelijk niets op: ik blijf een vreemde, op een bol die doolt in een immense leegte. En dan sterf ik en is het gedaan, zonder dat ik ook maar ooit die muur heb kunnen slechten.

Woorden kunnen dus nefast zijn. Zeker als, en daarmee keren we terug naar Laozi, we ze proberen te gebruiken om het "Al" te beschrijven. "Alles" is namelijk geen object. Alles is, tja, alles. Maar zelfs dat woord is teveel, het geeft een klankwaarde en een – al dan niet vluchtige – betekenis aan iets dat alle klanken is, alle betekenissen bevat.

Met dat in gedachten kunnen we de tweede en derde regel van de *Daode jing* lezen: ze impliceren dat, als je het Al toch wil benoemen, "naamloos" een goede term is. Dat is dan ook weer een woord, maar tenminste *in negativo*.

De vierde regel dan, toont onze catalogeringsdrang: wij maken de myriaden dingen door onze interpretaties. Die interpretaties komen voort uit een fundamenteel menselijk verlangen om orde te scheppen in de wereld: het immense van alles tegelijk zou onze frêle geesten namelijk waanzinnig maken. We moeten deze wereld kunnen navigeren, we willen wat duidelijkheid. Daarom is de catalogeringsdrang op zich niet slecht (niets is ooit slecht of goed: dat zijn menselijke oordelen, waarmee de kosmos of natuur niets te maken hebben), wat de zevende regel duidelijk maakt. Hoewel de verlangende, bevrijde wijze de Dao eindelijk in zijn geheel kan ervaren, staat hij op hetzelfde niveau als de naïeve kleuter die de wereld ontdekt. Zij tweeën zijn beiden manifestaties van hetzelfde:⁵ "Mystery within mystery".

Aangezien de Dao eeuwig en perfect is, kan je een daoïstische levenshouding dan ook het beste karakteriseren door het woord "aanvaarding". Er hoeft helemaal niets verwezenlijkt te worden in je leven, je moet niets "uit" je leven halen. Op elk moment ben jij en het geheel waar jij deel van uitmaakt, volmaakt. *Wu-wei* is het Chinese woord voor daoïstische daad: geen daad. Maar dat mag je niet al te letterlijk nemen: "daad" betekent hier een doelbewuste onderneming van

een subject dat zich gescheiden voelt van zijn omgeving. Dat soort actie valt te vergelijken met het proberen gladstrijken van zeegolven: het is de meest nutteloze daad denkbaar. Als je één bent met je omgeving, dan bestaat dat soort "daad" niet meer: alles wat je doet ligt immers in je natuur, je handelt gewoon naar je impulsen en denkt daar niet bij na. Waarom zou je ook? De golven zijn er. Eb en vloed komen vanzelf. Waarom zou je daar iets aan willen veranderen?

Dat is natuurlijk gemakkelijk te spreken. Maar ondertussen zie je de realiteit nog altijd zoals ze zich gepresenteerd heeft: vol met objecten, verlangde en gehate, pijnlijke en zalige, kapotte en gerepareerde. Ga zitten. Of blijf staan. Sluit je ogen. En luister naar alles wat gebeurt. Ik heb het niet alleen over de dingen die "buiten" je staan, zoals de wind die de bladeren ritselt of de auto's die het

asfalt van de General Jacques vermoorden, maar ook – en vooral – over je gedachten (we hebben daarstraks al gezien dat de scheiding ik-wereld artificieel is).

Luister naar je gedachten alsof ze deel zijn van het lawaai. Luister naar hoe je geest reageert op haar eigen gedachten. Of op de geluiden buiten, wat je lichaam voelt en ruikt. Doe dit zo lang als aangenaam voor je is. Je zal merken dat nadat je de storm van je gedachten volledig over je heen hebt laten vloeien zonder in te grijpen, er een soort leegte optreedt. Je hoofd is als een lege enorme zaal, vol van echo's. Geniet daarvan en open je ogen.

Wat je net hebt gedaan is een vorm van taoïstische meditatie. Meer is er echt niet aan, wat mensen ook over lotushoudingen, energetische stromen, enzovoort mogen beweren. Versta me niet verkeerd: al die technieken zijn zéér handig om je meditatie beter, leuker en vervullender te maken, maar de essentie is wat ik hierboven beschreef. Niet meer. Jij bent tenslotte het universum. Je wist dit al.

Ben

1 Het is niet de bedoeling van dit artikel om een vergelijking te trekken tussen confucianisme en taoïsme, maar het is heel goed mogelijk om deze twee filosofieën als tegengestelden te beschouwen, die uiting geven aan verschillende aspecten van het menselijke karakter. Neem bijvoorbeeld dit citaat van Dao-experts (in academische zin) Anna Seidel & Michael Strickmann: "In the broadest sense, a Taoist attitude toward life can be seen in the accepting and yielding, the joyful and carefree sides of the Chinese character, an attitude that offsets and complements the moral and duty-conscious, austere and purposeful character ascribed to Confucianism".

2 Vandaar de titel van de kung-fu film "Crouching Tiger, Hidden Dragon" (Ang Lee).

3 Hoewel een taoïstische legende vertelt hoe Laozi later Boeddha ging onderwijzen. Maar zelfs voor een verhaal is dit nogal ver gegrepen.

4 De legende past overigens perfect bij de taoïstische voorkeur voor de stilte, het woordeloze (zie later): Laozi was niet onmiddellijk geneigd zijn leer in woorden gieten, want de Tao wijst zichzelf uit. Ze is immers alomtegenwoordig, zichtbaar in de ogen op de vleugels van een vlinder tot de dampende strom van een koebeest. Dit belette echter niet dat een van China's beroemdste dichters, Bai Juyi, de spot dreef met deze tegenstrijdige daad: "Wie spreken weten niet, wie weten zwijgen - / Zo luidt een woord dat ik van Laozi leerde. / Als Laozi werkelijk een was die wist, / Waarom schreef hij dan zelf een werk van liefst vijfduizend woorden?" (vertaling Willem L. Idema).

5 In een taoïstische context is het belangrijk die "manifestaties" niet op te vatten als platonische oppervlakteverschijnselen, die dan teruggebracht kunnen worden tot een andere, diepere waarheid e.g. Dao. Dao is geen diepere waarheid: zowel de subjectieve manifestaties als het kosmologische geheel zijn hetzelfde. Er is geen enkel niveauverschil. Maar daar schieten woorden natuurlijk tekort. En komt de poëzie in het spel.

Kurt Vonnegut jr.

In Memoriam 1922-2007

Cannot care less about people dying.
There is nothing more banal than dying.
Nothing changes (everything changes),
all is. Nobody dies.

On the 11th of April Vonnegut died. He was born in Indianapolis, Indiana, as a fourth-generation German American. And now he is dead. Life did not spare Kurt Vonnegut: his mother committed suicide at the time he signed up for the army. That was spring 1944. In the harsh winter of the same year Vonnegut was directed to the Ardennes with his unit, where he fought as an advance scout. There he was captured by the Germans and transported to a prison camp in Dresden, the "Venice of the Elbe". The old Prussian city got its nickname from the immense cultural, artistic and architectural heritage it possessed. As Venice, Dresden had no military significance whatsoever. There were no war factories, no fortresses and no airstrips. The only value Dresden had was strongly symbolic.

With the war almost over, the allies decided early in February 1945 to give the German morale a final blow. *Operation Thunderclap* was a blow because Dresden was obviously left unprotected by flak-guns. Two major unexpected air raids, one by her majesty's RAF and the next day by US Air Force, killed 150.000 civilians (which is twice as much casualties as the A-bomb caused in Hiroshima). Vonnegut, hiding in a slaughterhouse basement, was one of the few survivors of the fire storm of Dresden. After the war Vonnegut, the already full-fledged, dilettant author and journalist, strove to write about his experience. But he soon found out that there was not anything

smart to say about a massacre. History is elusive, and writers pretending to grasp "history" or "reality" in their rhetoric forget that they create a new reality, standing, in their logic of division, fundamentally apart from the (past and therefore lost) reality they are trying to describe. So the only thing Vonnegut could come up with, was a "lousy little book", called *Slaughterhouse-Five* (1969). This book unfortunately became a kind of manifesto to the young American generation of the seventies in their fight against the Vietnam War. Of course it is much more than that. It is not even an anti-war book. But it is not a war book either. It is a tale dealing with itself, endlessly revolving around a blank spot. The blank spot is Dresden, symbolically representing the horrors of war. The narrator admits that he has not the skill, nor the memory to describe something as gruesome as he has seen. And Billy Pilgrim, the protagonist, has come "unstuck in time". They were both in Dresden as it happened, just like the author. Billy was abducted by aliens, who showed him how to travel through time and space. Billy knows when and how he is going to die, because he was there. Death is as natural as war – it is unstoppable, like a glacier, or time travel. Every thought that we have is time travel, for we go back to our experiences in the past. But in doing so, we understand that the past does not exist. The only thing existing is present. Future and past are empty signifiers, each pointing to an enormously chaotic set of fixed present moments. In one of these moments, a writer died. *So it goes.*

[meToiKos]
afbeelding: "poo-tee-weet?"

Over De Onmacht Der Verkiezingen

Gij Vuile Communist!

Beste ende getrouwe lezer(es). Voor wie vol ongeduld zat te wachten op een volgende aflevering van "The Quiet War", heb ik slecht nieuws: ik heb namelijk besloten het schrijven van deze serie op zijn minst tot volgend academiejaar uit te stellen aangezien ik het momenteel immers heel even kotsbeu ben om u steeds maar droge-feiten-der-geschiedenis-verhalen te vertellen. Voor wie echter meer houdt van eindeloze theoretische reflecties en allerlei andere vormen van abstract gezeik, heb ik goed nieuws: vanaf nu laat ik mij weer gewoon helemaal en volledig gaan. En om maar meteen met de deur in huis te vallen: dit artikel gaat over de controle-maatschappij en het institutionele denken, over de onzichtbare hand en de kunst der huishouding, over links en rechts en politiek. Enjoy.

Aangezien de verkiezingen er weer zitten aan te komen en onze politieke partijen daarbij bovendien weer openlijk de kaart der 'ideologie' bespelen - zij het meestal in nogal vage en holle formules en bewoordingen - leek het mij een gepast moment om eens stil te staan bij de manier waarop ons politiek spectrum doorgaans wordt geanalyseerd; en dan heb ik het natuurlijk in het bijzonder over de befaamde tegenstelling tussen de 'linkse' en 'rechtse' partijen. Alhoewel wij bij De Moeial totaal geen ideologische redactielijn bezitten en hier werkelijk iedereen gewoon zijn of haar eigen ding mag publiceren, moeten wij tot onze verbijstering vaststellen dat ook wijzelf nogal eens onder de (extreme) linkervleugel van dit spectrum geklasseerd worden; en ook ikzelf heb al vaker moeten ondervinden dat men mij op basis van mijn artikels in uw geliefde studentenblad zomaar in deze categorie onderbrengt. Hoog tijd dus om enkele misverstanden uit de weg te ruimen. En om maar meteen met de deur in huis te vallen: het onderscheid dat gemaakt wordt tussen politiek 'links' en 'rechts' is een geheel fictief verschijnsel dat zijn bestaan louter en alleen te danken heeft aan de manier waarop het politieke gebeuren zelf gemediatiseerd en onderwezen wordt. Een extreem en veel te simplistisch voorbeeld daarvan is bijvoorbeeld de vergelijking tussen het communisme en het nazisme: beiden zijn totalitaire systemen waarin de burgers compleet ondergeschikt worden gemaakt aan de staat, en beiden zijn er dus op gericht een zo groot mogelijke centralisatie der macht door te voeren. Daarom wordt er natuurlijk niet alleen een onderscheid gemaakt tussen 'links' en 'rechts' in politieke analyses, maar ook tussen 'totalitair' en 'democratisch' - ik zei toch dat het voorbeeldje al te simplistisch was ;-)

Laten we de zaken dus iets ingewikkelder maken en de vier categorieën eens van dichterbij bekijken.

Hoewel het onderscheid tussen 'totalitair' en 'democratisch' op het eerste zicht beter valt aan te wijzen dan dat tussen 'links' en 'rechts', bestaan ook op dit gebied nogal wat misverstanden. Een totalitair regime wordt natuurlijk dictatoriaal bestuurd, terwijl in een democratisch regime de politieke leiders democratisch worden verkozen. Wat betekent dat echter concreet? Om als dictator aan de macht te komen of aan de macht te blijven, heb je natuurlijk de steun nodig van enkele fundamentele instituten der maatschappij zoals de massamedia, het leger en de politie, de scholen, en/of - niet in de allerlaatste plaats - de zakenwereld, de grote financiële instellingen en de nodige 'invloedrijke personen'. Iedereen moet dus zogezegd wel doen wat de grote dictator zegt, maar die dictator moet eigenlijk op zijn of haar beurt zeggen wat de belangrijke mensen uit die sectoren hem of haar graag horen zeggen - jammer genoeg draagt echter alleen hij of zij er de volle verantwoordelijkheid voor. Maar wat is nu het grote verschil met een democratisch regime? Ook daar heb je immers de steun nodig van enkele fundamentele instituten der maatschappij zoals de massamedia, het leger en de politie, de scholen, en/of - niet in de allerlaatste plaats - de zakenwereld, de grote financiële instellingen en de nodige 'invloedrijke personen' om aan de macht te komen of te blijven. Ook daar komt het er dus op neer dat de democratisch verkozen bestuurders vooral moeten zeggen wat de belangrijke mensen uit die sectoren hen graag horen zeggen. Beide vormen van politiek bestuur zijn dan ook niet meer dan verschillende maskers waarachter steeds dezelfde groepen van machtige

mensen zich verbergen. Het enige verschil dat tussen hen bestaat is uiteindelijk slechts gelegen in de graad van verfijning, subtiliteit en transparantie van de gekozen manipulatie-technieken. En of de media nu staats-gestuurd is of de staat media-gestuurd, het resultaat blijft steeds hetzelfde...

Laten we vervolgens eens proberen het verschil tussen politiek 'links' en 'rechts' te achterhalen. Traditioneel gezien gaat deze politieke kloof terug op de klassenstrijd tussen arbeiders en bourgeoisie. 'Rechts' is dan conservatief en gericht op de belangen van een selecte maatschappelijke bovenlaag; terwijl 'links' juist

solidair en progressief zou zijn. Na het ontstaan van de nieuwe politieke bewegingen in de jaren zestig van de vorige eeuw werden aan de definitie van links ook nog ecologische bezorgdheid, feminisme, pacifisme en een nadruk op de kwaliteit van het leven toegevoegd. Dat maakte het natuurlijk meteen ook minder duidelijk wat rechts nu nog wel was, en men ging steeds meer naar het nazisme en fascisme verwijzen wanneer men het over 'rechts' had, en steeds minder expliciet naar de klassenstrijd tussen arbeiders en bourgeoisie die aan de basis van het onderscheid tussen 'links' en 'rechts' had gelegen. Deze beide klassen hadden zich ondertussen immers zodanig gedifferentieerd in een eindeloze reeks van subklassen dat het niemand nog echt duidelijk was wie nu eigenlijk nog de 'bazen' waren en wie de 'werkers'. Tijdens de (late) jaren '90 werd vervolgens ook het opkomende anti- of anders-globalisme en (opnieuw) de multiculturele solidariteit aan de definitie van 'links' toegevoegd, en in de jaren 2000 werd tenslotte ook nog het zogenaamde anti-americanisme aan de betekenis van politiek 'links' gekoppeld. Dat op deze manier niet helemaal meer duidelijk is wie nu al dan niet progressief of conservatief, solidair of egoïstisch, ... is; mag wel duidelijk zijn. Als ik met veel goede wil toch een rode draad uit het lijfje moet halen, dan zou dat deze van de 'onderdrukten' - links - tegenover de 'onderdrukkers' - rechts - kunnen zijn. Op zich lijkt dat best wel een fijne conclusie, maar jammer genoeg brengt ze wel nogal wat problemen met zich mee: er kunnen op die manier immers geen 'linkse' regeringen of regeringspartijen bestaan, terwijl het Vlaams Belang duidelijk onder de noemer 'links' geplaatst zou moeten worden - zij kampen immers toch wel effectief met één van de belachelijkste repressie-maatregelen ooit getroffen: het cordon sanitaire (doch dit natuurlijk alleen maar heel even terzijde; ik wil hier zeker niet mijn steun aan het betreffende gedachtegoed betuigen). Wat ik namelijk wil duidelijk maken is het volgende: de hele kwestie van 'onderdrukkers' en 'onderdrukten' is een kwestie van perspectief en dus feitelijk nietszeggend. Dat wil natuurlijk niet zeggen dat er geen buitensporige afhankelijkheidsrelaties bestaan op deze wereld, integendeel: ik ben er persoonlijk van overtuigd dat het overgrote deel der wereldbevolking wordt onderdrukt en uitgebuit door een proportioneel gezien belachelijk klein groepje van machtige 'families' en 'belangrijke personen'; maar wat ik bedoel is dat het mooie verhaaltje van 'onderdrukkers' en 'onderdrukten' niet als basis kan dienen om binnen ons huidige politieke kader

een onderscheid te maken tussen 'links' en 'rechts'. Als dat verhaal namelijk de basis van het onderscheid tussen 'links' en 'rechts' zou zijn, dan zouden alle politici zich immers meteen vanzelf al aan de rechterzijde van het politieke spectrum bevinden. En daarmee komen we tot de kern van mijn verhaal.

Laat ik u echter vooreerst volgend fragment uit een Taoïstische *kuan* voorleggen: "Uit voorzorg tegen dieven, die tassen plunderen, zakken doorzoeken en koffers openbreken, zullen de mensen die zonder twijfel vastsnoren en voor het dichtbinden sterke riemen en klampen gebruiken; en gewoonlijk wordt dan gemeend, dat

de realiteit, terwijl daar in het agonistische denken juist de nadruk op wordt gelegd. Om dit enigzins te verduidelijken is het handig de dingen eerst iets té simplistisch voor te stellen: Neem bijvoorbeeld aan dat je in één of andere groepering zit die zich politiek profileert en een gooi naar de macht wil wagen. Je blijkt daar bovendien ook nog eens succesvol in te zijn en op één of andere manier weet je die macht ook effectief te veroveren. In een institutioneel denkkader zal je dan allereerst je eigen macht gaan beveiligen tegen mogelijke (toekomstige) bedreigingen. Dat doe je natuurlijk door allerlei instituten op te richten die er voor zorgen dat enerzijds de machts- en manipulatie-technieken van deze wereld worden gecentraliseerd in een door 'de partij' te controleren vorm, en die er anderzijds voor zorgen dat de ideologie die aan de (nieuwe) samenleving ten grondslag ligt systematisch zal worden gereproduceerd teneinde het voortbestaan van de eigen staatsvorm en de daarbij gepaste conditionering van haar burgers te verzekeren. Denk bijvoorbeeld aan de gezamenlijke geschiedenisboeken die de Europese Commissie aan alle Europese kinderen wil gaan uitdelen of aan de toenemende eenmaking van de Europese veiligheidsdiensten of ook nog het opzetten van het 'Europese leger'. Het uittekenen van de staatsstructuur is dus voornamelijk gericht op het eigen voortbestaan, op de levenszekerheid van het eigen systeem; waaraan tenslotte nog de menselijke consequenties ondergeschikt worden gemaakt.

In een agonistische visie op de werkelijkheid neemt men echter als het ware een metaperspectief ten opzichte van deze zaken en gaat men als volgt te werk: Ten eerste is het natuurlijk zo dat men steeds in een nu-moment leeft, en in dat nu is nu eenmaal ongetwijfeld één of andere groep die het momenteel voor het zeggen heeft wat betreft bepaalde kwesties. En dat die groep er zeer waarschijnlijk mee bezig is op de hierboven geschetste manier de eigen macht voor de toekomst te verzekeren, daar twijfelt niemand aan. Maar zolang er maar weer nieuwe krachten opkomen die de vroegere te boven gaan en dus op hun beurt een tijdelijk overwicht weten te verkrijgen, dan zal het harmonische verloop der wereld zijn beslag wel nemen... Om dus een rechtvaardige staatsstructuur te bouwen is het enkel nodig dat de er nauwlettend op wordt toegezien dat niemand buitensporig veel macht weet te veroveren om het opkomen van nieuwe - en dus vijandige - krachten te voorkomen. Zoals u ziet bestaan er bij ons - en voor zover ik weet nergens - geen partijen die op deze wijze redeneren. En dat men in deze manier van denken een afkeer heeft van partijen heeft daar vast ook wel mee te maken...

Toch zijn wij het die deze samenleving legitimeren. Uw stem, zelfs al ze uitgaat naar een partij die toch niet wordt verkozen, zegt in de allereerste plaats: "Ja, dit is een systeem waarin ik wil blijven leven! Aan de grondslagen van onze samenleving kan niet meer worden gesleuteld!" Denk daar aan wanneer uw binnekort uw stem uitbrengt! Of beter nog: blijf gewoon eens thuis, en begin ergens een eigen samenleving. Laten zij maar in de oude leven als ze dat zo nodig willen. Na verloop van tijd kan er tenslotte heel wat gebeuren. Denk dan alleen zorgvuldig aan de dreiging der instituten - de centralisatie van gevaren...

En nog even voor alle duidelijkheid: denk wel even aan de consequenties als je besluit om echt niet te gaan stemmen. Je legitimeert dan officieel wel niet langer de regering of de Belgische staat, maar je wordt nog wel gedwongen op haar grondgebied te leven, wat dus betekent dat je ook onderworpen kan worden aan haar straffen en haar wetten. Dat is dan internationale onderdrukking, maar daar kom je bij de rechter spijtig genoeg niet veel verder mee. Ga dus misschien toch maar beter stemmen, en kies daarbij voor het minste gevaar. Dan kan je daarna toch nog lekker je eigen samenleving uitbouwen, en heb je bovendien ook meteen meer kans om daar ook nog effectief in te slagen.

Ach wat kan het mij ook allemaal schelen. Laten we toch gewoon allemaal iets gaan doen...

Bram Langmans

Interview met Opdrachtgever Emancipatiezaken

Administratie moet spiegel van samenleving zijn

De Vlaamse overheid wil binnen Beter Bestuurlijk Beleid (BBB) een 'referentie-organisatie' worden op vlak van gelijke kansen en diversiteit. De vrouw die luistert naar de naam Ingrid Pelssers is opdrachthouder Emancipatiezaken voor het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Ze was belast met het Colloquium Wervend Werven van kansengroepen, dat op 14 februari 2006 plaatsvond. Hieruit is een driejarig actieplan Wervend Werven gegroeid dat gericht is op het verhogen van de instroom van personen van met een arbeidshandicap en personen van allochtone afkomst in de Vlaamse overheid. Tijd voor een tussenstand.

Doelgroepenbeleid of diversiteitbeleid?

Bilal Benyaich: Diversiteit wordt te pas en te onpas in de mond genomen. Het lijkt wel of er sprake is van een 'revolutionaire uitvinding' terwijl de realiteit van een-job-vinden-op-basis-van-diploma-en-competenties doorheen een onpersoonlijk proces een eeuwenoud concept is - van in de tijd van Max Weber. Problematisch is dat deze redenering uitsluiting op basis van sociale kenmerken a priori uitsluit. Hoe rijmt u het doelgroepenbeleid (gelijkekansenbeleid) met dit individualistisch diversiteitbeleid, dat niet uitgaat van structurele achteruitstelling?

Ingrid Pelssers: Aan de term diversiteitbeleid kunnen veel negatieve kantjes hangen. Want het sluit de redenering uit dat er eigenlijk specifieke groepen zijn met specifieke noden. Een allochtoon heeft andere achtergrondkenmerken dan een groep die te maken heeft met genderkwesties, en daar schuilt het gevaar.

Is het Angelsaksische diversity dan niet gewoon een nieuw, trendy kledingje voor het Vlaamse doelgroepenbeleid dat de overheid al jaren zou voeren?

Als je naar bedrijven kijkt die aan diversiteitspolitiek doen merk je dat het eigenlijk gewoon een poging tot goed competentie management betreft. Men doet hier en daar wat, en spreekt over diversiteitbeleid. Ikzelf geloof eigenlijk in een doelgroepenbeleid. Daarom spreken wij van onze kant consequent van gelijkekansenbeleid en doelgroepenbeleid. Dus ja, inderdaad, Max Weber en Fayol waren ook serieuze verdedigers van competentie management, maar het is niet zo dat er geen extra diversiteit - of gelijkekansenbeleid nodig is. Ik denk dat er een groot verschil is tussen de theoretische visie en de praktijk.

Het ene beleid zou volgens u het andere niet per sé uitsluiten?

Ik gebruik de term diversiteitbeleid liever niet alleen, wel gecombineerd, dus gelijke kansen én diversiteit. Soms is dat een beetje te lang en dan zeg je kortweg diversiteit, maar men vergeet daarbij dat iedere groep specifieke noden heeft. Zoals je reeds aangaf voeren wij hier binnen de Vlaamse overheid - in de praktijk - een doelgroepenbeleid. We moeten wel waakzaam blijven dat we niet in het andere extreem overhellen door in hokjes te gaan werken. Het beleid dat gevoerd wordt wat personen met een handicap en allochtonen betreft is op veel vlakken gelijkaardig. Dus qua beleid is dezelfde aanpak vereist. Het genderbeleid bijvoorbeeld, daar moeten we het anders doen. Naar topfuncties toe merk je daar vooral moeilijkheden bij de combinatie van werk en privé. En dat zijn andere dingen dan zaken die te maken hebben met pakweg opleidingsniveau, taalachterstand, culturele ideeën en dergelijke.

Is het genderbeleid een vorm van positieve actiebeleid?

Ja. Een jaar of vijf, en daarvoor, geleden werd vooral nog echt aan positieve actie gedaan. Bijvoorbeeld de eerste opdrachthouder emancipatiezaken - ik ben de vierde in rij - die deed echt acties naar vrouwen toe: kinderopvang, vrouwen samenbrengen om te discussiëren over hoe zij werk en privé zien, etc. Dat doen we nu eigenlijk niet meer, nu brengen we ook vrouwen samen maar we doen dat samen met mannen.

Dat komt dan omdat de vrouwen evenredig vertegenwoordigd zijn in de Vlaamse

ambtenarij: 51% van de ambtenaren bij de overheid is van het vrouwelijke geslacht... Doel bereikt dus.

Ja, voor het geheel van de organisatie zitten we goed, maar in topmanagement zitten we zeker nog niet goed, daar hebben we maar 16% vrouwen.

En toch: zelfs daar was er een significante stijging van 60%, van 10 naar 16%.

Ja, dat klopt. Zoals ik net zei zitten we voor het geheel van de Vlaamse overheid kwantitatief gezien redelijk goed. We moeten het wel in het oog houden want voor bepaalde functies, daar zit het nog niet goed. Vrouwen zijn relatief gezien oververtegenwoordigd bij contractuele functies en

mannen bij statutaire functies. En welk zijn het meest voordelig? De statutaire functies natuurlijk. En ook bij technische functies zijn vrouwen ondervertegenwoordigd en voor secretariatsfuncties oververtegenwoordigd.

Streefcijfers: stok noch wortel?

Is er bij het hanteren van streefcijfers sprake van resultaatsverbintenissen? Want bij streefcijfers in de eigenlijke zin van het woord geldt enkel een inspanningsverbintenis. Hoe dwing je het de 4%-doelstelling af?

Het zijn streefcijfers dus er is geen resultaatsverbintenis. Wanneer je er een sanctie aan vast hangt zoals dat het geval is wanneer minder dan 1 op 2 kandidaten op kieslijsten bij verkiezingen geen vrouwen zijn, krijg je het niet verkocht. Zo'n sancties hebben we hier niet, dus het zijn geen quota.

Krijg je dat niet verkocht bij de politiek of bij de administratie?

Bij de politiek niet, bij de administratie niet en ook bij bedrijven niet. Ik denk eigenlijk dat je dat nergens verkocht krijgt. Als na enkele jaren blijkt dat er toch niets verandert is, kan men in een situatie terecht komen zoals dat het geval geweest is voor vrouwen in de politiek. In het begin wou men daar ook niet weten van quota, maar het duurde zolang vooraleer het vooruit ging dat men daar (voor evenredige vertegenwoordiging van vrouwen, *nvdv*) is beginnen werken met quota. Want uiteindelijk waren dat quota! Eerst moest 1 op drie personen op de kieslijsten een vrouw zijn en uiteindelijk werd dat 1 op 2. Als we geen 4% allochtonen in dienst hebben binnen drie jaar dan zal men ook wel met quota moeten werken. Maar nu is daar geen draagvlak voor.

“Nu is er geen draagvlak voor”, maar de quota voor vrouwen op de arbeidsmarkt zijn pas aanvaard geweest toen er vanuit de tertiaire sector plots een immense vraag was naar vrouwen. Het was een economisch momentum zoals zich dat ook vandaag de dag aandient m.b.t. de tewerkstelling en evenredige vertegenwoordiging van allochtonen. De economie draait goed en er is een grote vraag

naar arbeidskrachten en toch wil men nog steeds niets van quota weten. Wat als deze economische noodzaak tegen 2010 voorbij is en men dus ‘een gouden kans’ heeft laten liggen?

Ja, zo kan je het ook bekijken. Kijk, stel dat men vindt dat er redenen zijn om met quota te werken - en dat is ook zo, er zijn wel redenen voor - en stel dan dat de minister van Bestuurszaken Bourgeois morgen dan zou zeggen: “4% allochtonen tegen 2010 en de sanctie die de leidinggeevenden in de administratie boven het hoofd hangt is dat ze de helft van hun budget kunnen kwijtraken of een negatieve evaluatie als topambtenaar krijgen.” Wat denk je dat het effect zou kunnen zijn?

economische onveiligheid, dus de toenemende ongelijkheid?

Ja, intern binnen de Vlaamse overheid is dat de eerste reden waarom dat we eraan werken. Als ik hier afkom met economische argumenten, eerlijk gezegd, die mayonaise die pakt veel minder.

Ja?

Ja, toen ik hier twee jaar geleden startte legde ik nogal sterk de nadruk legde op het economisch discours maar al snel merkte ik dat het niet pakte. Het is vooral de ethische argumentatie waaroor voor is, namelijk dat de administratie een democratische spiegel moet zijn voor de mensen die wij dienen. En die kennis en die noden van die mensen moeten we intern zien te krijgen en zo kunnen we aan betere dienstverlening doen. Het is eigenlijk het rechtvaardigheidsprincipe, het democratische principe. Bij de overheid staat dat hoger en bij bedrijven zal het het omgekeerde zijn, daar zal het economische argument primeren.

Maar u kan toch niet ontkennen dat naast het ethische principe ook het schaarsteprincipe een rol speelt. In een interview (DS 14 mei 2005) zei u dat “in 2010 we blij zullen zijn dat allochtonen en mensen met een handicap voor de Vlaamse Overheid zullen willen werken. Want dan zullen we voor één op de vier jobs geen Vlamingen meer vinden.”

Dat is ook zo! En dat realiseren we ons te weinig. Nu hebben we nog de luxe dat er massa's kandidaten zijn als we examens hebben maar dat zal niet lang meer zo blijven, daar ben ik rotsvast van overtuigd. Maar dat neemt niet weg dat op dit ogenblik het vooral de sociale argumentatie is die telt, en minder de economische. Wie is er eigenlijk de grote baas? Dat zijn de ministers. En de ministers die doen aan politiek. En wat zien die? Die zien Vlaams Belangers, die zien daar spanningen in de samenleving, noden, enorme achterstanden op bepaalde domeinen qua taal en onderwijs bij allochtonen. Dus dat is ook een vertaling van dat probleem, dat is een zeer belangrijk punt. Moet ik het dan nu samenlevingsproblemen noemen? Dat weet ik niet zo goed, maar in ieder geval die sociale problematiek en de economische, die twee samen, en dat is niet alleen het economische.

De vertegenwoordiging van allochtonen bij de Vlaamse overheid is vandaag de dag beschamend laag: nog geen halve procent. Het streefcijfer tegen 2010 is 4% allochtonen die bij de Vlaamse overheid werken. Hoe gaan jullie het aantal allochtonen binnen de administratie meten? Is er een vorm van etnische registratie?

Eén van de dertien beleidsdomeinen gebruikt het systeem van de vrijwillige registratie, men vult een vragenlijst in als men hier begint en één van de vragen is: “bent u van allochtone afkomst?” Dus ja er is registratie maar op vrijwillige basis.

Een afsluitend vraagje: Blijft u erin geloven zelfs als de resultaten niet onmiddellijk zichtbaar zijn en de mentaliteitswijziging traag verloopt?

Absoluut! Ik vind wel dat we vooruitgaan, we gaan niet achteruit, dat is al één vaststaand gegeven. Het deed me plezier toen ik door de gangen liep en toevallig een klaslokaal zag met veel mensen van allochtone afkomst. Bleek dat zonder dat ik er naar gevraagd had mensen initiatief hadden genomen om een groep personeelsleden Nederlands op de werkvloer te geven.

Men had vastgesteld aan de hand van een personeelsenquête dat bepaalde mensen die lijst niet zo goed konden invullen omdat ze de taal niet zo goed beheersten. We hebben dan dat aanbod gedaan en heel veel mensen van allochtone afkomst, van het kuispersoneel, hebben zich daarvoor ingeschreven. Er zijn dus initiatieven die spontaan groeien, omdat men ziet dat men een kwalitatief betere omkadering moet geven, dat we meer moeten doen dan wat we vroeger deden. Het bewustzijn ook indezen groeit. Ik heb er wel een goed oog in, ik denk dat men er eigenlijk niet meer onderuit kan.

Dat iedereen zich willens nillens aan de nieuwe situatie aanpast.

(lacht) Dan bent u heerlijk optimistisch. Ik denk dat je heel veel reactie gaat krijgen van de bevolking en ook hier intern in de organisatie. Men gaat hier zeggen “dan doe ik niets”, dat zie ik eerlijk gezegd gebeuren. En zo denk ik niet dat je de zaken vooruithelpt. U en ik willen allebei dat er meer kleur in de organisatie komt, dat er meer diversiteit komt in de ruime zin van het woord. Maar met quota help je de zaak niet vooruit. Het wordt onvoldoende gedragen en ik denk dat men bovendien moeilijk quota kan stellen zonder rekening te houden met diegenen die afstuderen aan de scholen. Men kan niet zeggen dat 10% van onze functies op A-niveau moeten ingevuld worden door personeel van allochtone afkomst, als je dat niet in de afstudeercijfers weerspiegeld ziet.

Ethische of economische argumenten?

Het actieplan Wervend Werven kadert binnen het decreet Evenredige Arbeidsdeelname en Diversiteit. Dit decreet is op zich een uitvloeisel van het Pact van Vilvoorde (2001), wat op haar beurt weer een omzetting was van de Lissabondoelstellingen die in het jaar 2000 geformuleerd werden. Bewijst dit niet weerom het primaat van de economie? Het feit dat steeds meer bedrijven - en niet alleen in de exportsector - werk proberen te maken van diversiteit heeft te maken met de economische noodzaak. Bent u er het überhaupt mee eens dat diversiteit een noodzakelijke voorwaarde is om de kenniseconomie te dragen?

Als ik u goed begrijp zegt u dat de aandacht die naar het thema diversiteit uitgaat vooral door economisch denken gemotiveerd wordt?

‘Louter’ door economische motieven

Ja, daar zit veel in, maar ik denk dat men de samenlevingsproblemen niet mag onderschatten. De spanningen in de samenleving staan minstens even hoog in de rangschikkinglijst als oorzaak voor de aandacht voor diversiteit.

Samenlevingsproblemen bedoelt u dan

Bilal Benyaich

Begin van een Wapenwedloop

De Geslotenheid van een Wereld

Het is een geveesd iets voor veel mensen; object van angst; het zwaard van Damocles dat boven onze hoofden hangt... Voor anderen is het in middel van bescherming.

Ik heb het uiteraard over kernwapens. Zij zijn nog geen eeuw oud, maar al zeer verspreid en meer en meer landen eisen hun recht op om kernwapens te hebben. En wie heeft het recht om te beslissen wie wel en wie niet? We zouden liever een afname zien over heel de lijn en zonder uitzonderingen, maar elk jaar komen er meer bij door de polarisatie van de wereld.

Vooraf in het Midden-Oosten worden kernwapens voor een land een ware must: Israël, Irak, Iran en Saudi Arabië. Daarom dit artikel over hoe het begon en de mensen die hun best deden om dit aan te klagen.

Eerst wat geschiedenis

De eerste kernsplijtingsbommen werden gemaakt in de VS, waar in 1939 een project, het Manhattan-project, gestart werd om ze te ontwerpen en om voldoende splijtbaar materiaal te produceren. Het Los Alamos-laboratorium, of Project Y, werd begin 1943 voor slechts één doel opgezet: een atoombom ontwerpen en bouwen. Amerikaanse wetenschappers haastten zich om de kracht van het atoom te ontsluiten. Er werd gevreesd dat ook Nazi-Duitsland aan een kernbom werkte. Dit was inderdaad zo, maar hun project is, hoewel er aanzetten toe gedaan waren, nooit goed van de grond gekomen. Bovendien bleek na de oorlog - toen de geallieerden de Duitse geleerden die er aan werkten, ondervroegen - dat de nazi's op een verkeerd spoor zaten en dat ze nog jaren verwijderd waren van een werkend prototype.

Het eerste kernwapen dat in oorlogstijd werd ingezet was de uraniumbom Little Boy, die tijdens de Tweede Wereldoorlog door de Verenigde Staten op 6 augustus 1945 boven de Japanse stad Hiroshima tot ontploffing gebracht werd. Het vliegtuig waarmee de bom naar Hiroshima werd gevlogen, heette Enola Gay, ironisch genoeg genaamd naar een van de piloten zijn moeder. De bom had een explosiekracht die equivalent was aan ongeveer 15 kiloton TNT en maakte naar schatting 78.000 directe slachtoffers. Door de na-effecten als gevolg van de radioactieve straling liep het dodental uiteindelijk op tot ongeveer 140.000 eind 1945. Op 9 augustus 1945 werd Nagasaki aangevallen met een plutoniumbom: Fat Man. De explosieve kracht van deze tweede bom was groter (21 kiloton). Er vielen naar schatting 27.000 directe doden. Dat was minder dan bij de eerste bom, omdat de bom wegens te veel bewolking niet boven het oorspronkelijk geplande punt was afgeworpen. Het dodental in deze stad liep uiteindelijk op tot zeker 70.000 eind 1945. Bij beide explosies kwam ook een grote hoeveelheid radioactiviteit vrij, die nog tot lang na de Tweede Wereldoorlog stralingsziekten veroorzaakte, waardoor vele doden zijn gevallen. Volgens opgave van de Japanse autoriteiten, die ook de slachtoffers registreerden die jaren later vielen door bijvoorbeeld kanker als gevolg van straling, kostten de bommen aan totaal ruim 240.000 mensen het leven.

Little boy en Fat man waren zeker niet de laatste. Over heel de wereld volgden vele landen Amerika's voetsporen, vermeld in de tabel.

Israël "Vermoedelijke kernmacht"

Het wordt nu vermoed dat Israël tussen de 75 en 200 kernwapens heeft. Vooral kleine tactische kernraketten, kern-landmijnen en midden afstand kernraketten. Deze konden afgevuurd worden te land, ter zee of in de lucht. Het plutonium wordt vermoedelijk gemaakt in Dimona. De wapens worden dan geassembleerd in Yodefat en uiteindelijk opgeslagen in Zacharaja. Drie kernonderzeeërs zijn gestationeerd in Haifa en vermoedelijke chemische en biologische onderzoekscentra zijn gestationeerd te Nes Ziona.

In de jaren '50 werd er in het geheim een overeenkomst gesloten om een kernreactor te kopen van Frankrijk. Kort daarna werd de bouw van Dimona begonnen, maar het duurde niet lang vooraleer geruchten hiervan Washington bereikten. David Ben-Gurion, de toenmalige Israëlische eerste minister werd naar Washington gehaald voor gesprekken met de toenmalige president John F Kennedy. In 1961 vond een meeting plaats tussen Kennedy en Ben Gurion in New York. Kennedy eiste inspectie, hij vreesde

Land	Kernkoppen actief / totaal	Jaar van de Eerste test
USA	5,735/9,960	1945 ("Trinity")
Rusland	7,200/16,000	1949 ("RDS-1")
Groot-Brittannië	200	1952 ("Hurricane")
Frankrijk	350	1960 ("Gerboise Bleue")
China	130	1964 ("596")
India	120-200	1974 ("Smiling Buddha")
Pakistan	30-92	1998 ("Chagai-I")
Vermoedelijke kernmacht		
Israël	75-200	geen, onbekend of 1979 (Vela Incident)

Bron: *Bulletin of the atomic scientists*

een wapenrace in het Midden-Oosten. Wanneer de inspectie uiteindelijk Dimona mocht betreden, werd hun een valse controlekamer getoond en waren ze zich er niet van bewust dat er nog 6 ondergronds waren waar het plutonium werd gefabriceerd. Na de moord op Kennedy in 1963 viel de druk weg en Kennedy's opvolger Lyndon B. Johnson liet Israël zijn gang gaan.

In de jaren van Nixon werd er een akkoord met Israël gesloten, een die tot op de dag van vandaag door elke Amerikaanse president hernieuwd wordt. Deze hield in dat Israël mocht verder gaan zolang er niks openbaar werd gemaakt. De term hiervoor dit was *nuclear ambiguity*.

In 1979 vond ook het Vela-incident plaats in de Indische oceaan nabij de Prince Edward eilanden. Hier werd door de Amerikaanse Vela satelliet een zeer karakteristieke dubbele flits waargenomen, een korte felle flits en een langere, mindere felle. Deze zou afkomstig zijn van een kernbom van ongeveer 2 kiloton. Eerst was dit vermoedelijk een kerntest, maar later werd de officiële verklaring dat het om een fout ging aan de satelliet. Velen staan sceptisch tegenover deze verklaring; er zouden eerder politieke dan wetenschappelijke motieven achter de verklaring zitten. Israël had tegen 1979 waarschijnlijk nucleaire wapens, maar dat het de capaciteiten had om een kernproef duizenden kilometers verder uit te voeren, is te betwijfelen. Ze had alleen maar plaats kunnen vinden met de medewerking van Zuid-Afrika, dus is deze bewering zeker voor

speculatie vatbaar.

Enter Mordechai Vanunu

Mordechai Vanunu verhuisde als kind naar Israël, vanuit zijn geboorteland Marokko. Hij deed dienst in het Israëlijs leger en studeerde filosofie. Later werd hij geplaatst in Dimona als technicus. Tot nu toe was de wereldbevolking zich van niets bewust. Tot Mordechai Vanunu zijn solo-actie voerde en met een bord voor de centrale stond en de waarheid over Dimona verkondigde. Vanunu kreeg hiervoor een waarschuwing en nam ontslag, maar niet zonder nog in het geheim een paar foto's te nemen van de centrale. Vervolgens nam hij contact op met de *Sunday Times* en vloog naar Londen voor een interview. De *Sunday Times* was hier zeer kritisch over. Dit was kort na de *Sunday Times* in verlegenheid gebracht was door het publiceren van een artikel over de Hitler dagboeken die naderhand vals bleken te zijn. Na zijn verhaal nog verscheidene keren gedaan te hebben in de aanwezigheid van een kerntechnici, werd zijn artikel toch gepubliceerd op 8 oktober 1986 en Dimona werd aan de wereld onthuld.

In hetzelfde jaar zocht een Mossad (Israëls geheime dienst) agente Cheryl Bentov contact met Vanunu. Ze stelde zich voor als Cindy, een Amerikaans toerist in Londen. Ze haalde hem over om met haar mee naar Rome te gaan, omdat hij daar veiliger zou zijn. In Rome namen Mossad-agenten hem gevangen en smokkelden hem verdoofd naar Israël. Hij werd in het geheim berecht als verrader en veroordeeld

tot 18 jaar cel waarvan hij meer dan 11 jaar in een isolatiecel doorbracht. Na het horen van dit nieuws werd hij verstoten door zijn familie, ondermeer ook doordat hij zich tot het christelijke geloof bekeerd had in de gevangenis. Alle mogelijkheden om met zijn verhaal naar de pers te gaan werden verwijderd; bij transports werd hij meestal in geblindeerde wagens vervoerd en als te voet onderweg was, waren er apparaten die een hoog piepend geluid produceerden om hem onhoorbaar te maken voor de pers. Het lukt hem uiteindelijk om zijn verhaal bekend te maken door een paar kernwoorden op zijn hand te schrijven en tegen het raam van het busje te houden (zie foto).

Kort voor zijn vrijlating in 2004 werd hij ondervraagd door de Shabak (Israel Security Agency). Bij deze ondervraging zei hij: "I am neither a traitor nor a spy, I only wanted the world to know what was happening." Hij zei ook, "We don't need a Jewish state. There needs to be a Palestinian state. Jews can, and have lived anywhere, so a Jewish State is not necessary."

Vanunu bij zijn vrijlating

Bij zijn vrijlating in 21 april 2004 nam hij volledig afstand van Israël. Hij wilde in Europa of Amerika gaan wonen van zodra het hem toegelaten werd door de regering. Maar zijn lijdensweg was nog niet afgelopen na zijn vrijlating werden hem restricties opgelegd, dit omwille van het feit dat hij nog een veiligheidsrisico zou zijn voor Israël.

- Hij moet zich registreren om in een Israëlische stad naar keuze te wonen.
- Als hij naar een andere stad wil reizen, moet hij dit melden aan de overheid.
- Hij mag Israël niet verlaten.
- Hij mag de Palestijnse gebieden niet bezoeken.
- Hij mag niet in contact komen met buitenlanders in persoon met telefoon of email.
- Hij mag niet naar een buitenlandse ambassade gaan, hij mag ook geen havens bezoeken of binnen 500 meter van een internationale grens komen.

Deze restricties zijn op 13 april 2007 voor het vierde jaar op rij verlengd. Er is natuurlijk ook goed nieuws in de vorm van ondersteuning en eerbetuigingen. Het Europese parlement heeft Vanunu's behandeling veroordeeld. Zijn arrestatie door Mossad-agenten werd ook een grove overtreding van Italië's onafhankelijkheid en een inbreuk op de internationale wetgeving.

- Amnesty International omschreef zijn behandeling als onmenselijk en verboden door internationale wetgeving.
- Vanunu ontving in 1987 *The Right Livelihood Award*; een humanistische prijs in Zweden. Hij kreeg tevens een eredoctoraat van de Universiteit van Tromsø.

- Hij werd genomineerd voor de Nobelprijs voor de vrede door Joseph Roblat, een Pools Britse wetenschapper die veel belangrijk werk over kernstraling gedaan heeft. Joseph deed dit van 1988 tot 2004.

- In 2005 kreeg hij de Peace Prize of the Norwegian People

- In 2004 kreeg hij de John Lennon peace prize.

- Bij wijze van steun werd hij in 2004 door de studenten van de universiteit van Glasgow verkozen als rector. De Glasgow Herald heeft ook campagne gevoerd voor zijn vrijlating.

- Vanunu is ook officieel geadopteerd door Nick en Mary Eoloff uit Minnesota USA, leden van een christelijke pacifistische beweging.

Up to date news: <http://www.serve.com/vanunu/>

Yannick Menendez

HAIKU
door
[meToiKos]

may again

formidable garden trees
assault me –
throwing sun, manifold
the voice of wind

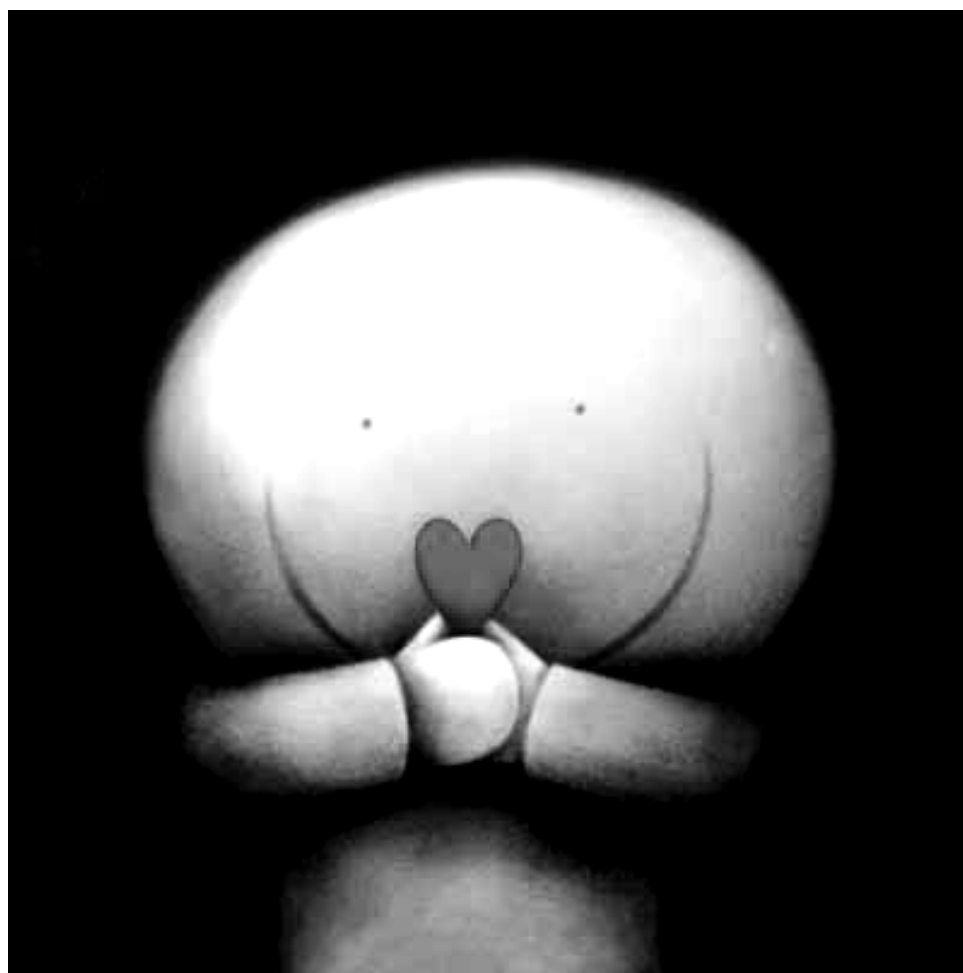
Ideologiekritiek:

Intieme Gedachten & Onsterfelijkheid

Wat voorafging: Toen John Earl Gray uit de gevangenis kwam was hij vastbesloten het geheim der absolute vrijheid tot in haar meest verborgen vezels te doorgronden. Groot was echter zijn teleurstelling toen hij onverbiddeijk op de hardheid der moderne wereld stootte. In eerste instantie gaf John zich over aan de algemene illusies van deze tijd: naarstig ging hij op zoek naar werkzekerheid en carrièremogelijkheden. Alhoewel het vooroordeel tegen ex-gevangenen hem daarbij vooreerst parten speelt, slaagt hij er uiteindelijk toch in het te schoppen tot meestermetser. Daarbij krijgt hij, op persoonlijk aanvragen van de plaatselijke hoogwaardigheidsbekleder, de leiding over het oprichten van een geheel nieuw stadsdeel teneinde grote sommen geld wit te wassen. Al gauw breekt echter de grote cement-crisis uit, en John is radeloos en verloren. Wanneer hij vervolgens Sundri ontmoet, verlaat hij voorgoed de moderne wereld. Sundri blijkt echter niet alleen een groot leermeester, maar ook een volgeling van De Karakol en een prediker van het passieve leven. Monkje, ofte de Boedha die overwint in de strijd, slaat Sundri vervolgens in gruzelementen en brengt John nietsvermoedend naar de bergen van het geschrevene en het te schrijven. Daar wordt John ingewijd in de geheimen van de kinderen van de bergen. Wanneer hij vervolgens weer verlicht zijn pad vervolgt leidt dit hem tot de zonnemoord, en de wereld hult zich in schaduw. John begint dan ook aan de voorbereidingen van een feestmaal en gaat vervolgens op wandel. Daarbij ontmoet hij allerlei nieuw-genodigden en schudt die snel weer van zich af. Tenslotte raakt het gezelschap echter toch nog allen tezamen rond een tafel gezeten en wordt er heel wat afgefeest en gediscussieerd en worden ook allerlei middelen gebruikt ter bevordering van het algemene humeur... (Lees ook eens de vorige afleveringen op <http://www.freewebs.com/bramlangmans>)

Ondertussen had de oude man die de tafel had gedekt zich alweer ongemerkt van de aanwezige gasten verwijderd om op geheel onverwachte wijze op de gong te gaan slaan. Hierdoor werd het debat tussen de verschillende gasten op abrupte wijze afgebroken en al snel werd het gezelschap door de stilte overvallen als door een kil en ondoorzichtig vlies van hooggespannen verwachtingen. De oude man liet dit moment van vervreemding dan ook even inwerken op de verzamelde gasten alvorens weer een bres te maken naar de alledaagse realiteit. Dit deed hij door met trotse stem een nieuw muzikaal intermezzo van de muzikant en de danser aan te kondigen. Deze beide figuren hadden ondertussen reeds lang op dit moment zitten wachten, en nog voordat iemand met de ogen had kunnen knippen waren zij alweer opgesteld om hun kunsten te vertonen. De muzikant schakelde dan ook zijn draaitafels en samplers in en begon lustig stereofonische draaikolken de ruimte in te gooien. De danser liet zich door deze kolken grijpen en paste zijn bewegingen aan aan de figuren van de wind. Zo vertelde hij de aanwezige genodigden over de weg van de minste weerstand en het gebruik maken van de natuurlijke krachten om op organische wijze naar doelen toe te groeien. Vele van de genodigden waren ondertussen echter in zulk een toestand van alcoholische verdoving terechtgekomen dat deze boodschap aan hen voorbijging zoals een slaapwandelaar voorbijtrekt aan verlaten, donkere wegen. Dit liet de muzikant echter niet ontmoedigen en hij draaide de gain van zijn mengpaneel iets verder open terwijl hij de schuifregelaar ondertussen gelijkmatig naar beneden bracht. Het volgende moment draaide hij de schuif weer volledig open, en er volgde een explosie van syncopische beats waar de genodigden niet meteen van terug hadden. De ultrasone geluidsgolven van de ondertonen hadden ondertussen echter hun lichamen reeds in beweging gebracht tot een golf van stuip trekkingen en spasmen die de kille lucht doorkliefden. Al gauw was de bijeenkomst alweer verworpen tot een hels, extatisch feest...

Terwijl het feest lustig op haar natuurlijke tempo verderendraafde, vergaten de genodigden meer en meer dat bepaalde sociale en ook wel 'beschaafde' remmingen tussen hen in hoorden te staan. Een algehele euforie had zich, in symbiose met een gevoel van nieuwgeborenheid, meester gemaakt over onze gasten. En terwijl de danser en de muzikant hun vervoeringen langzaam lieten uitdoven, lieten de gasten zich weer in hun stoelen achterovervallen en een enkel moment kon zo ook de luide drukte die in hun hoofden galmden nu kalm ende vredig vervliegen. John schatte de situatie in en begreep dat een vernieuwde atmosfeer nu ruimte had gemaakt voor nieuwe directies. Hij stond op, stak de armen voor zich uit en sprak krachtig doch met gemoedelijke stem: "vrienden, ik kan jullie nu al waarlijk 'vrienden' beginnen noemen, want zo goed zijn wij elkander aan't leren kennen dat we

haast verwanten zijn. Vrienden, laat ons elkander dan nog beter leren kennen. Laat ons in elkanders levens duiken, en de verwordingsgeschiedenis van elkanders wezen van dichterbij gaan bekijken. Laat ons een diepgaand Vrij Onderzoek doen naar de roerselen en gebeurtenissen die zo veelbetekend zijn geweest voor wat ons doorheen deze werelden heeft gedreven. Vrienden, laten wij luisteren naar elkander, zodat wij één voor één nu, rond deze tafel, een verhaal kunnen vertellen dat van zo ontzettend grote betekenis voor ons is gebleken. Laat ons de kunst van het vertellen weer eens proberen, en op die manier de oudste traditie in ere herstellen. Wie zal ons als eerste meesleuren langs de paden van een persoonlijk verhaal?"

Tot ieders verbazing was het de man die zijn geloof verloren heeft die, weliswaar aarzelend maar toch als eerste, opstond en de andere gasten aankeek. "Ach vrienden, ik wil u niet vervelen met mijn ellendige verhalen. Maar als gij werkelijk bereid zijt om te aanhoren hoe een onwetend, door liefde onmanteld kind tot een verloren, meelijwekkend verderfelijke en zondige man verwierd, luistert dan naar mijn verhaal!" En met een doorgroefde stem begon de man die het geloof verloren heeft zijn verhaal: "Toen ik een kind was vroeg ik mij af hoe ik goed moest leven. Ik vroeg mij af wat ik moest doen, wilde

ik dat mijn verdere leven rijk aan voorspoed, en arm aan tegenslagen zou zijn. En men vertelde me dat dit heel eenvoudig was, dat ik slechts de heer in mijn hart diende te laten. De heer vergeeft al mijn zonden, zo liet men mij weten, zelfs de erge zonden die wij als mens amper weten te ontwijken. Want terwijl wij mens zijn, zijn we zondig. Maar de Heer kan ons verlossen, als wij in Hem geloven.

Als een braaf en gedienschtig kind ging ik dan ook elke week trouw naar Zijn huis, zo hoopte ik Hem in mijn hart te laten. Mijn toewijding voor Hem was ook de priester van Zijn huis niet ontgaan, die elke keer weer met een liefdevolle glimlach vertederd op mij neerkeek. Na enkele maanden nodigde de priester mij uit om hem in zijn rituele diensten bij te staan als zogenaamde misdienaar. Op deze manier zou ik de eerste stap nemen tot het absolute opgaan in mijn devotie tot Hem, zo werd er mij verzekerd. En zo slijtte ik mijn prille, door onzekerheid doordrongen jeugd als misdienaar in de lokale dorpskerk van de heer priester.

Op een dag, ik werkte daar toen reeds een jaar, liet de priester mij tot laat doorwerken omdat ik het altaar moest schuren. Na een uurtje zei de priester me dat ik mocht ophouden, en hij zeide dat ik hem maar moest vergezellen in zijn persoonlijke vertrekken. Niet helemaal op mijn

gemak was ik, nee integendeel, doodzenuwachtig was ik. De persoonlijke vertrekken van mijnheer de priester waren streng verboden terrein voor iedereen, en zeker voor kinderen! Deze plek is uiteindelijk de meest heilige plek in het heilige huis van de Heer. Terwijl ik mijn hart angstig in mijn keel voelde kloppen volgde ik de priester naar zijn persoonlijke vertrekken. Mijn ogen en mond vielen open toen ik keek naar de weelderige luxe die deze kamers vervulde. Ik kom zelf uit een heel erg arm gezin moet u weten, en nog nooit in heel mijn leven had ik zoveel schoons mogen aanschouwen, laat staan in één en dezelfde ruimte. Ik vergaapte me dan ook bij het zien van zoveel wonderbaarlijks. De priester zag hoe ik verwonderd en verbouwereerd als aan de grond genageld stond, en met diezelfde vertrouwde grijns glimlachte hij mij toe: "dit alles en meer zou van jou kunnen zijn, mijn kind, maar staar je niet blind op deze materiële onbenulligheden want ze zijn van geen belang. Ook jij kan een leven hebben dat immer en altijd overgoten is van de liefde van de Heer. Voor eeuwig! Want je weet toch mijn kind, dat dit korte zondige leven vol lijden en wanhoop slechts schijn is? Dat we allen beloofd of bestraft zullen worden na onze dood en dit tot in der eeuwigheid?" Bedeest knikte ik van ja. "Maar gij weet toch ook, mijn kind, dat de Heer barmhartig is, en dat hij zelfs een speciale plekje in de Opperste Gelukzaligheid bewaart voor diegenen zoals ik die hun leven wijden aan het redden van verloren schaapjeszielen? Wilt gij niet zoals mij zijn kind, wilt ge ook priester worden?" Wederom knikte ik een verlegen ja. "En beseft ge dan tenslotte" vervolgde de priester terwijl hij me bij de schouders nam "dat wie bij de Heer zijn dienaren in de gratie valt, zelf een goede dienaar zal zijn?" Voor de derde maal knikte ik van ja, doch een angstige twijfel overviel me. "Nu dan, mijn kind, laat uw devotie tot mij zien, en ik zal overtuigd zijn van uw devotie tot de Heer. Behaag mij zoals gij de Heer wilt behagen, en ik zal zorgen dat gij een goed priester wordt." Deze keer kon ik geen ja meer knikken, beste vrienden, met toegeknepen ogen vol tranen liet ik het hoofd zakken terwijl de priester me op de knieën dwong. Die avond deed de priester vreemde dingen met mijn persoontje, en moest ik ook vreemde dingen bij hem doen, dingen die ik nog altijd niet goed versta beste vrienden, en waarvoor ik nooit de woorden heb gevonden, laat staan de moed, om ze tegen iemand anders te vertellen. Ik wist plots helemaal niet meer wat de Heer van mij verlangde? Moest ik mij nu schuldig maken aan de lelijksten der zonden, om mijn toewijding aan Hem te bewijzen. Toch besloot ik voor priester te studeren. Maar naarmate ik ouder werd drongen deze twijfels zich meer en meer naar de voorgrond van mijn dagelijkse levensbeslommeringen. Nieuwe gevoelens ontwaakten diep in mijn diepste wezen. Gevoelens voor de andere mensen die zich rondom mij bevonden. Ik wilde hen verteren, omarmen, beschermen. Ik wilde hen bevatten, ik wilde deel worden van hun hele zijn. Ik wilde één worden met hen, zoals ik dat trachtte met de Heer. Maar ze deden mij zo vaak denken aan die avond met de heer priester, dat ik niet wist of ik ze wel kon koesteren en liefhebben. Bovendien werd mij geleerd dat de Heer tranen schrijnt om dit soort gedachten. Dat het de meest vieze zonde onder de zondes is, en dat deze zonde nooit ofte nimmer mocht begaan worden door Zijn dienaren op deze aarde. Verwarring en vertwijfeling hebben toen elke dag van mijn al zo verscheurde leventje getekend. En zo ben ik tenslotte geworden wie ik ben. Beste vrienden, ik ben de mens die zijn geloof verloren heeft. En dit is de eerste keer dat ik mijn diepste verhaal aan iemand heb kunnen vertellen. Ik wil u dan ook danken, vrienden, dat gij met zo veel toewijding naar mij geluisterd heeft." En de wind maakte zachtjes tuimelingen door de takken van de bomen...

(wordt vervolgd)

Bram Langmans & Rob Werkers

HAIKU door [meToiKos]

dämmerung

heel de dag zal het schemeren
lichten doven nooit meer. het kind
speelt zonder woord in een plas
- handen van drek, ogen verzwart

Okira'shara

Een Oneigentijdse Vertelling

Het was een broeiend hete zomerdag en de riolen en kanalen van Okira'shara verspreidden een hardnekkige walm van chemische ontbinding doorheen de beton-stalen stad, toen Li Yin Wuan besloot zich nog maar eens in de vuile straten van haar woonplaats te begeven. Het was ondertussen immers alweer erg lang geleden dat Li Yin Wuan haar woon-en-werk-blok had verlaten, en ze wilde maar wat graag haar oude vaderskamer nog eens zien. Die vertelde haar soms op fluistertoon verhalen over de vroegere toestand van de stad en hoe het leven er was geweest voor het bewind van de Raad van 300, en ze luisterde dan steeds ademloos en verlangend naar de schetsen van een wereld waarin zij zelf nooit meer had geleefd. 's Avonds, wanneer ze haar bed opzocht, werd ze dan steeds weer overvallen door de beelden van een mensvriendelijkere tijd.

Li Yin Wuan had echter nog maar net haar woon-en-werk-blok verlaten, toen haar liefdevolle voormens op brutale wijze werden doorkruist. Onverwachts werd ze immers vanachter bij de kraag gegrepen en meedogenloos met het hoofd tegen de muur gekwakt door een patrouille van de onveiligheidsrepressiedienst. Zoals later zou blijken was deze door een speciale eenheid van de gedachtenpolitie op de hoogte gebracht van haar staatsgevaarlijke gevoelspatronen, maar daar wist Li Yin Wuan voorlopig nog helemaal niets van; en ze was dan ook uiterst verrast door deze onaangename ontmoeting met de armen van de wet. De agenten van de onveiligheidsrepressiedienst lieten haar echter weinig tijd om van deze schok te bekomen, en de voorman van de patrouille snauwde haar bevelend toe: "Zozo mevrouw! Breng uw armen maar even rustig achter uw rug! U wilt ons immers zelf toch ook niet verplichten tot het gebruiken van onnodig veel geweld?" - waarna hij Li Yin Wuan's gezicht onmiddellijk zo hard tegen het beton sloeg dat er drie voortanden loskwamen uit haar tot dan toe piekgave gebit.

Sinds men immers vanuit de Raad van 13 - waarvan de Raad van 300 een regionale onderafdeling was - had beslist alle mensen uit de lagere klassen zonder hun medeweten te steriliseren en de reproductie van het menseras over te laten aan de specialisten van de voortplantingsfabriek, werd het onderhouden van familiale banden beschouwd als een symptoom van ongehoorzaamheid en subversief gedrag. Het was namelijk belangrijk dat de conditioneringsprocessen van de nieuwere generaties niet in gevaar werden gebracht door zoiets onbenulligs als de oud-menselijke sentimentaliteit; en potentiële overtreders van deze ongeschreven wet werden dan ook onverbiddelijk gestraft.

De agenten van de onveiligheidsrepressiedienst hadden Li Yin Wuan ondertussen geboeid en verdoofd, en er was reeds een transportpatrouille onderweg die haar naar één van de vele interneringskampen in de voor gewone mensen ontoegankelijk verklaarde 'natuurgebieden' zou overbrengen. De weinige voorbijgangers die het aandurfd en een snelle blik op het door de agenten opgevoerde schouwspel te werpen werden met harde hand verzocht om door te lopen terwijl hun identiteit aan de hand van subtiel opgestelde iris-scanners werd vastgelegd. Zo wist de gedachtenpolitie wiens herinneringen die nacht weer eens gewist zouden moeten worden en welke personen de eerstkomende weken extra aandachtig in het oog zouden moeten worden gehouden. De meeste burgers hadden echter reeds lang geleerd dit soort tafereel te negeren en de aandacht op het eigen leven gericht te houden: geen banden en geen zorgen.

Toen Li Yin Wuan eindelijk weer langzaam bij bewustzijn kwam, was het eerste wat ze opmerkte het ontbreken van de zo vertrouwde scherpe smaak der vervuilde lucht die immer door Okira'shara zweefde. Veel tijd om over dit gegeven na te denken had ze echter niet, want meteen werd ze omgeven door een groep mensen in witte schorten die haar aandachtig gadesloegen. "Zozo mevrouw! Breng één van hen na een tijdje, "hebt u enig idee waarom u hiernaartoe bent gebracht?" Hij zweeg een poosje. "Nee, hé? Dat dacht ik al. Dat weten ze maar zelden." Hij liep nu driftig te ijsberen door de kleine ruimte. Li Yin Wuan voelde steeds meer angst en verachting voor de man opkomen. Eindelijk hervatte hij: "Dat

weten ze maar zelden, mevrouw. Weet je hoe dat komt?" - en hij bouwde een korte pauze in om de spanning te verhogen. "Gedachten-scanners!" zei hij trots, "Die hebben we al lang mevrouw, en ze brengen héél wat mensen hier! Daar weet je ook weer niets van zeker? ... Dat dacht ik al. Dat weten ze maar zelden..." Zijn lach klonk nu bulderend door de kamer. Li Yin Wuan begreep nog steeds niet helemaal waar de man op aanstuurde, maar haar maag kromp samen toen ze nadacht over wat gedachten-scanners dan wel zouden kunnen zijn. Ze voelde zich onzeker en durfde niet te denken - staarde geconcentreerd

naar een vuile plek op de vloer iets boven haar voeten. "Kijk kind, ik zal je wat meer vertellen." begon de man weer. "Ik zal proberen je te doen begrijpen waarom je hier bent en wat er met je zal gebeuren." De man ging op een stoel zitten. De andere mensen in witte schort begonnen Li Yin Wuan uit te kleden nadat één van hen haar een injectie had gegeven. "Maar dat zal beslist een tijdje duren." ging de man verder, "Elke dag kom ik langs, vanaf morgen. Je zal vast een goede leerlinge zijn: jij bent nog één van die natuurlijk geboren kinderen. De voorlaatste van de oude generatie." Li Yin Wuan werd op bed gehesen en daar stevig vastgesnoerd. "Die zijn meestal niet zo dom als de nieuwe generaties uit de voortplantingsfabriek, al had je er toen natuurlijk ook al exemplaren tussen die dan als model hebben kunnen dienen. Maar daar hoor je nog van. Nu ga je weer slapen." De man stond op en de mensen in witte schorten gingen weer weg. Ze lieten haar daar zomaar liggen - naakt en vastgebonden.

Toen Li Yin Wuan eindelijk weer langzaam bij bewustzijn kwam, was de laatste herinnering die ze aan haar eigen leven had het moment waarop ze door de agenten van de onveiligheidsrepressiedienst overvallen was geworden. Haar hoofd voelde zwaar en mistig en was in sneeuw witte nevelen gehuld die haar het nadenken moeilijk maakten. Die nacht waren dan ook haar herinneringen van het sindsdien gebeurde vakkundig weggevoerd. Maar dat wist Li Yin Wuan dus natuurlijk niet, en veel tijd om op haar positieven te komen kreeg ze niet. Plots kwam immers een figuur in witte schort de kamer ingelopen, en hij sprak op een vriendelijke toon toen hij tegen haar zei: "Zozo mevrouw. Gaat het een beetje met u? Werd u zowat hoffelijk behandeld? Dat mag ik toch wel hopen. U ziet er anders wel een beetje pipsjes uit. Weet u waarom u hier bent?" En hij liet een nadrukkelijke stilte vallen. Tenslotte vervolgde hij op triomfantelijke toon: "Nee, dat dacht ik al. Dat weten ze maar zelden!", en zijn lach klonk bulderend doorheen de ruimte. Na een tijdje werd hij echter plotsklaps weer geheel serieus en hij zei ernstig tot Li Yin Wuan: "Sorry, dat bedoelde ik niet zo. U moet het mij vergeven. Deze wereld is soms ook zo stresserend. Dat zal u vast toch wel begrijpen.",

en hij gaf haar een knipoogje en lachte naar haar. Li Yin Wuan was echter nog steeds helemaal naakt en ook stevig vastgebonden op het bed, en de gemoedelijkheid die de man trachtte te scheppen maakte haar alleen maar achterdochtiger ten opzichte van de man en ook haar eigen situatie. Ze vroeg zich af waar ze was en hoe ze daar was terechtgekomen - waarom juist zij dit alles moest ondergaan. Ze reageerde dan ook nauwelijks op de woorden en gebaren van de man; en toen deze merkte dat zijn toenaderingen voorlopig toch tot niets zouden leiden, begon hij Li Yin Wuan abrupt een verhaal te vertellen. "Kijk meisje, ik weet wie

"Zo moeilijk was het uiteindelijk niet ... we deden de moeders werken - voor hun financiële onafhankelijkheid en het recht op zelfontplooiing dat eenieder toch geniet ... toen ging het bijna weer fout: de jongeren werden mondig en zij bespeurden het gevaar - de onveiligheidsrepressiedienst was niet afgeschapt maar kreeg wel elk jaar grotere happen van de begroting en ook de bewegingspaspasjes werden niet ingetrokken - de infrastructuur van de Raad van 300 was grotendeels van de Grote Heerser overgenomen en dat begon men nu te zien ... de manifestaties werden wilder en de repressie ervan steeds drierster." De man pauzeerde weer even. "Men zou natuurlijk bepaalde keuzes van de vaders kunnen betreuren en zich warm maken voor de menselijkheid, maar tenslotte moesten we wel offers maken voor de zekerheid en veiligheid. Iedereen wil toch in rust en vrede leven?" De man lachte Li Yin Wuan even toe en staarde door de ruimte. Tenslotte sprak hij weer: "Ikzelf heb die verloren in wat we toen 'de grote schoonmaak' noemden. Iedereen die het gezag ondermijnde moest eraan, lang leve de staatsveiligheid; je weet hoe dat gaat als je jong bent." Even slikte hij moeilijk. "Toch heb ik nergens spijt van. Kijk naar de wereld die wij geschapen hebben en de toekomst waar we naartoe gaan. Iedereen wordt echt gelukkig. Ze hebben geen andere keuze meer. Dat is toch ronduit prachtig!" De man wandelde even enthousiast door de kleine ruimte en ging toen weer verder: "Ik voel mezelf een rechtgeaarde erfgenaam van onze vaders, een offer aan de toekomst. Zo zul jij je ook gaan voelen, al wil je dat dan misschien nu nog niet. Je zou er van versteld staan wat wij hier kunnen." De man draaide zich abrupt om en maakte aanstalten de kamer te gaan verlaten. "Tot morgen." zei hij nog, en hij trok de deur weer achter zich toe. Li Yin Wuan hoorde hoe die stevig werd vergrendeld.

Toen Li Yin Wuan later die dag weer wakker werd, kwam meteen weer de man haar kamer binnen. Ditmaal had ze herinneringen aan hem en aan wat hij haar verteld had, en uit pure eenzaamheid was ze zelfs een beetje blij hem weer te zien - enkel om de ontspanning die hij haar heel even bracht. De man zei vriendelijk goeiedag en begon weer abrupt te praten: "Kijk, het probleem ligt niet zozeer bij jou - het ligt veeleer ergens in je geest. Die zullen we moeten genezen. Nu hebben we daar verschillende technieken voor, afhankelijk van de graad van ideoplasticiteit van je hersenen en enkele andere fysieke parameters. Daarom zullen ze je morgen komen testen. Wees niet bang, ik heb hen gevraagd omzicht met jou om te springen. Werk hen vooral niet tegen. Dat speelt alleen maar in je nadeel." De man keek met een blik vol medelijden naar Li Yin Wuan. Daarna kom ik weer naar je toe en zal ik je meer vertellen. Ik zou nu wel willen blijven, maar dat dulden ze hier niet. Daarom heb ik iets voor je meegebracht om je door de moeilijke tijd heen te helpen. Hier." De man haalde een spuitje boven en injecteerde Li Yin Wuan behendig. "Zo kun je weer even slapen en vreet de eenzaamheid je niet aan." En de man trok alweer de deur achter zich toe. Li Yin Wuan hoorde hoe die stevig werd vergrendeld.

Doorheen de straten van Okira'shara spoelde het verkeer de straten schoon. Nergens was nog adem...

Bram Langman AKA
The Boy That Ate His Glasses

Twee Haiku's van Ben

I.

Haar blik in het koel donker –
wat een leven!

II.

De duiven op het plein
vliegen op, draaien-
Alles, een cirkel

Zonder Scrupules

De Grote Zuivering

Iedereen stond vol verwachting verzameld in het centrum. Tot grote spijt van velen hadden zieke familieleden het alsnog laten afweten, maar niet zonder de verzekering en de troost, dat alles op de televisie kon worden gevolgd. Nu en dan raketde iemand een zakdoek op, om daar vervolgens pijnlijk hard in te hoesten. Eveneens kwam het voor dat iemand plotseling onderuit ging zonder dat men werkelijk wist waarom. Het maakte deel uit van wat men was gaan verwachten. Soms gebeurde het nu eenmaal, dat mensen dood neervielen.

De lucht was staalhard en kleine kinderen vroegen zich af hoe de mens zich ooit op deze planeet had thuisgevoeld. Zij zochten dan in boeken naar prenten, naar een wereld die ontworpen was. Pas in 2010 hadden wetenschappers ontdekt dat de atmosfeer in feite giftig was en helemaal niet om van te ademen. Sindsdien leefden de mensen minder lang, maar dat vond niemand erg, want een gepensioneerde mens is toch zo nutteloos en beter dood. Waarom mensen vroeger dan wel ouder werden? Experts, die over de hele wereld hun krachten bijeen hadden gevoegd, waren op een antwoord gekomen. Het was psychosomatisch. "En de foto's stellen en de camera's van vroeger dan, waren die ook psychosomatisch," vroegen dan de kinderen, terwijl ze onbegrijpend starden naar foto's van vreemde wolken die zij in hun leven nooit eerder hadden gezien.

Want nog niet alle grootouders waren overleden. Sommige lastigaards bleven en bleven maar voortleven, met hun zelfgemaakte brouwsels en kruiden. Zij waren het, die zulke lelijke foto's bezaten en schonken aan hun kleinkinderen. Niemand begreep waarom, maar ook deze mensen hadden het vandaag collectief laten afweten. Dat was echt typisch. Van hen mocht je geen politiek engagement meer verwachten. Wanneer je hen iets vroeg over deze of gene partij, zwol telkens een ader op hun voorhoofd. Ook leefden zij allen min of meer volgens dezelfde regeltjes. Geen van hen dronk alcohol bijvoorbeeld of at nog vlees. Ook wilden zij liever helemaal geen vaccins of andere medische hulp. Indien je hen daarover om uitleg vroeg, mompelden zij iets over MONOPOLIS... Ze mochten van geluk spreken dat hun gedrag nog werd getolereerd.

In het centrum brak nu krakend fanfaremuziek los en confetti dwarrelde neer uit zwarte zeppelins. De duizenden mensen die op het plein verzameld stonden, verwachtten nu elk moment hun nieuwverkozen president te zullen zien. En hoe knap en groot hij was. En zijn ogen, zo zacht... Maar toen werd de muziek plotsklaps door elektronische beatmuziek vervangen. De omschakeling was zo bruusk dat velen naar hun oren grepen. Tegelijkertijd kwam een rij jonge, knappe vrouwen het podium opgerend. Dat vond iedereen leuk en van zodra de vrouwen aan het dansen sloegen, danste iedereen vrolijk mee. Reeds na tien minuten was het publiek helemaal uitgeput. Toen gebeurde het, razendsnel en zonder overgang. Allemaal trokken de danseressen hun T-shirts uit. Hun borsten waren mooi en rond en het publiek werd heel erg stil.

Bedolven onder dikke lagen dekens, greep een zieke naar de afstandsbediening en draaide het volume helemaal open. Vervolgens zette hij zich kreunend rechtop tegen de bedstijl. Zijn ogen glansden van opwinding. In zijn pupillen weerspiegelde zich het scherm, waarop te zien was hoe de vrouwen lachend champagne goten over hun mooie borsten. Hij klapte geestdriftig in zijn handen, slechts onderbroken door zijn eigen hoestbuien. Wat wilde hij toch graag in vorm zijn, zodat hij recht kon springen en meedansen! Nog maar net was in hem dit verlangen opgekomen, of er weldra plotseling een fluittoon op in zijn oor en hij voelde hoe de ruimte zich langzaam begon te vervormen. Hij hield terstond zijn adem in en klemde zich vast aan de lakens. Het was alsof hij zich op een deinende zee bevond. Ofschoon het niet helemaal duidelijk

was wat nu precies bewoog, kon zijn hele lichaam het voelen. En toen zag hij het verschijnen. Op de televisie. Een bleekwit gelaat kreeg scherpe contouren, een gelaat door woede verwrongen en met ogen boordevol zwart gif, die zich boorden diep in de zijne. Hij schreeuwde van angst en wilde onder de lakens wegduiken, maar het was al te laat. Het ganse toestel vloog loodrecht voorwaarts in zijn gezicht. De zieke man kon nog voelen hoe in hem het vergif binnendrong en zijn aders doorstroomde, waarna zijn hart ophield te kloppen.

Terwijl de danseressen nog een paar pasjes deden, kwam de president onverhoeds het podium opgeklommen. Hij zag er helemaal uit zoals de affiches hem afbeeldden: groot en stevig gebouwd, met blauw, innemende ogen. Daarbij lieten de elegante vorm van zijn neus en wenkbrauwen hem er zo intelligent uitzien! Zijn

hele hoofd leek wel een uit marmer gehouwen godenbeeld. De lachende mond en kin spraken zuivere zelfzekerheid. En onwillekeurig dacht elke mens met grote hartstocht: ja, in jouw veilige handen wil ik mijn lot graag leggen... Sommige mensen barstten van blijdschap uit in tranen, anderen zakten morsdood in elkaar. De president zwaaide vriendelijk met zijn armen en wierp kushandjes in het rond. Vervolgens benaderde hij een danseres en kuste haar vol op de mond, terwijl zijn handen gleden over haar borsten. Wat een man! Hij was echt geweldig! Een tweede danseres voegde zich bij het tweetal om lustig haar tong met de twee andere te vermengen. Ho, ho! Het publiek, dat in detail alles op groot scherm kon volgen, ging uit zijn dak, vooral toen hij één van de vrouwen tussen de benen vastgreep. De vrouw in kwestie sloeg haar hoofd achterover en kreunde diep in een micro die haar werd aangeboden. Daar werd het publiek zo geil van dat iedereen spontaan aan elkaar begon te wriemelen. De kinderen die aanwezig waren, zagen de kans om ook eens iets te proberen, zelfs indien dit puur mechanisch was. Op den duur begonnen grote mensen naar deze kinderen te grijpen, zelfs indien het niet de hunne waren. Ze waren tenslotte van iedereen. Toen de meeste mensen stilaan klaarkwamen, schoot plotseling een vuurwerk de lucht in vanuit een obelisk, die prijkte achter het podium. Men kwam versuft bij zinnen en applaudisseerde.

Niet iedereen klapte echter in zijn handen. Een man die net was toegekomen, jong nog en ongeschoren, gedroeg zich koel en impotent. Omdat hij behoorlijk groot was, kon hij het publiek dat zich ver uitstrekte, goed overzien. Het duurde ook niet lang voordat hij door omstanders werd opgemerkt. Het kon hem niet meer deren dat hun ogen hem bekeken. Hij legde zijn duim tegen de ring, die hij om diezelfde hand droeg, en glimlachte. Opnieuw kwam in hem de herinnering op van een man die jaren geleden een toespraak hield met tegen zijn hoofd een revolver. Zijn aandacht werd terug naar de president getrokken, toen deze een hand uitstak naar een oud mannetje dat bevend het podium besteeg. De ongeschoren jongeman zag tegelijkertijd, tussen het publiek, een vrouw zijn richting uit komen, die hij herkende als één der danseressen. Zij droeg normale kleren, maar was nog steeds overdadig geschminkt. Tot zijn grote verwondering stond haar blik strak op de zijne gericht. Net op het moment dat hij zijn ogen wilde afwenden, werd hij meedogenloos door haar glimlach getroffen. Het was alsof zijn naakte ziel gekust werd.

Nadat ze naast hem was komen staan, werd het hem onmogelijk zijn aandacht er nog bij te houden. Soms keek hij vanuit zijn ooghoeken opzij. Met gemengde gevoelens volgde hij dan hoe zij alsnog dichterbij hem kwam staan, totdat haar schouder tenslotte de zijne raakte. Moest hij niet beter weggaan, vroeg hij zich af? Misschien was het een valstrik? Na een tijdje voelde hij haar vingers zijn hand betasten. De jongeman kon zich niet langer beheersen. Zonder nadenken opende hij zijn hand, waarna hun vingers zich in elkaar verstrengelden. Haar zachte huid bracht hem helemaal in vervoering. Toen hij voelde dat zij een ring droeg, omklemde hij haar hand nog steviger en sloot hij gauw de ogen om een vloed aan tranen te bedwingen.

Op het podium hield de president het hoofd vast van het bejaarde mannetje. Hij keek hem medelijdelijk in de ogen en zei: "Door ons toedoen hebt u zo veel geleden... Wat hebben wij toch gedaan?" Vervolgens liet men het mannetje zijn verhaal doen. Hij vertelde een overlevende te zijn van de Kampen, een slachtoffer van de massa's. De beschrijving die hij maakte, brak nagenoeg alle harten. Hij vertelde over zijn vrienden en hoe zij hem allemaal werden ontnomen, over zijn gezondheid en hoe die werd verwoest. Over zijn hoop op een rustig leven hier op aarde, over het onrecht dat nog alomtegenwoordig was en ook wilde hij spreken over het recht op het stichten van een lieflijk gezin, maar toen gaf de president hem een stomp en werd hij afgevoerd. De president ging terug het woord nemen. Hij zoog zijn longen vol lucht en sprak: "Is het niet daarvoor dat onze voorgangers ons hebben gewaarschuwd? Het gevaar van een al te vrijgelaten massamens? Zij spraken uit ervaring, wanneer zij zegden dat een vrij gelaten massamens maar al te snel in een moordzuchtig beest onttaardt dat slechts uit is op het vergroten van zijn eigen macht! Gelukkig dient daarvoor juist de geschiedenis. Zodat we zouden leren uit onze fouten! Ja, veel wijzer heeft de geschiedenis ons gemaakt, want zij word nu opgeschreven in boeken en iedereen leert ervan op school. Vroeger had men slechts een paspoort nodig in tijden van oorlog, indien men wilde reizen in het buitenland! Vandaag krijgt elke baby een implantaat in zijn pasgeboren hersens! Dat noem ik vooruitgang! In onze Staten zal men geen antisemit aantreffen, dat kan ik u verzekeren! Gedaan met de haat-ideologieën en de kwalijke vrijheid! Wist u dat vroeger iedereen zomaar het recht werd gegeven zijn mening te verkondigen? Waar heeft dit hen gebracht? Inderdaad, in de Kampen! Nee, de tijd van de Kampen is nu definitief voorbij. En wat tekent zich af aan de horizon? Eindelijk! Een mooi geunificeerde wereld, de nieuwe tijd van Aquarius! Het is waar dat onze voorouders weinig scrupules hadden, maar we zijn nu toch al zo ver gekomen! Zij waren verplicht ons te misleiden, maar wij weten goed genoeg, dat wij anders nooit hun ethisch ideaal hadden willen volgen! Zij hebben ons bang gemaakt, het is waar! Maar waren wij dan geen beesten misschien, geheel verblind door nutteloze passies? Onze leiders veroorzaakten telkens het probleem, dat is waar, maar gaven zij ook niet telkens de oplossing? Waren wij geen blinde schapen dan, op zoek naar Herders vol wit Licht?"

Op dat moment begon het publiek zo luid HOERA te schreeuwen en ook te springen, dat de jongeman die ongeschoren was, door het tumult zijn evenwicht verloor. Hij merkte daardoor niet dat de danseres een revolver met geluidsdemper tevoorschijn haalde, voordat zij hem steun aanbood. Hij zei: "Dank je wel," waarna zij onhoorbaar een schot loste in zijn onderrug. Als een pop waarvan de touwtjes worden losgelaten, zeeg hij neer ter aarde. Liggend op de grond, zag hij ook andere mensen die verspreid als vuil rondslingerden. Hij zag nog hoe de vrouw zijn ring afdraaide, tezamen met haar eigen ring, en ze beide opborg in een plastic sluitbaar zakje. Nadat zij was verdwenen, werd hij vertrapd door de menigte.

Gabriël Zamora Moreno

Colofon

De Moeial

Maandelijks studententijdschrift van de VUB in samenwerking met het Brussels Studentengenootschap, Studiekring Vrij Onderzoek en Dienst Cultuur.

Ons redactielokaal is gelegen te Triomflaan 62. Elke woensdag om 20 uur is er redactievergadering. Iedereen is welkom!

Stuur al uw opmerkingen, vragen en reacties naar: moeial@vub.ac.be

Bezoek ook eens onze website: www.vub.ac.be/moeial

Verantwoordelijke Uitgever
Bram Langmans

Coördinator
Daniël van der Meer

Vice-coördinator
Rob Werkers

Secretaris
Thomas Martin

Penningmeester
Frederik Verbist

Lay-out
Gabriël, Daniël

Illustraties
Archief, Ruben, Bram, Deborah

Achterflap
Ruben Brabers

Redactieleden
Ruben Brabers, Ben Van Overmeire, Thomas Martin, Bram Langmans, Rob Werkers, Bilal Benyaich, Gabriël Zamora Moreno, Frank Vanaerschoot, Matthias Vanheerentals, Daniël van der Meer, Daan Essers, Frederik Verbist

Redactiemedewerkers
Piet Van De Velde, Pieter D., Yannick Menendez, Pieter Boeykens, Kristien Janssens, Dimitri Dhuyvetter, Dries Essers, Nele Van Campfort, Sam Van Overmeire, Mohamed El-Mahraoui,

Oplage: 1500 ex.

Drukker: Grafikon

De redactie is *niet* verantwoordelijk voor publicaties van het BSG, V.O., Dienst Cultuur, lezersbrieven, opiniebijdragen en standpunten.

Kom en schrijf voor De Moeial!

Reacties op vorige Moeials

About Left-Wing Racism in Catalonia

It is well known that journalism articles are woven on two fundamental kinds of sentences: positive statements and normative statements. The first are sentences that stem from facts, or scientific evidence. The seconds are just a way of expressing a viewpoint on the issues the article deals with, or rather a declaration of intentions ('the minimum wage in Belgium should be raised'). A good article should at least contain a balanced proportion of both. I would dare to say more, it should always start by exposing the evidence to, afterwards, embark in a reasoning grounded on the previously gathered information. In addition, in the way to perfection, best articles devote quite a deal of time to try to discuss the reliability and significance of the available data, that is, the quality of its positive statements.

I have no statistics available, but it is often my impression that European journalism gives too much room to normative statements, and too little attention to the quality and elaboration of the data. Just to give an example, the whole approach towards the thorny issue of immigration could dramatically change were some calculations given sufficient publicity by governments. (Reliable sources –*The Economist* – have found that about 13.5 millions immigrants per year will be needed in Europe – at the current birth rate – if it wants to maintain the global ratio of pensioners to workers, essential to keep the pension system's health).

It is on these grounds that I cannot accept, not even respect, what has been stated in this paper regarding the Catalan people. The article's title is already a spectacular proof of misjudgment: 'The racist Catalan left'. There are already two important mistakes in this statement.

1. There are indeed nationalist parties in Catalonia, both Catalan and Spanish (the so-called 'banal' nationalism, in this case). However, none of them is at all racist, simply because the issue is not about the race (which happens to be the same), but about the culture, the nation, and especially the language. As a simple proof of it, let us consider the fact that the Catalan independentist party (Esquerra Republicana de Catalunya) decided to support a non-Catalan born socialist candidate after last elections, instead of taking advantage of the current nationalist majority that there is in the Catalan Parliament. Result: the current Catalan president (Josep Montilla) bears no Catalan name and surname, has a very bad command of Catalan and is a mild Spanish nationalist.

The term 'racism' is probably one of the most misused nowadays, particularly by young people, probably because of half-learned lessons from secondary school, where pupils are faced to the horrors of the World War II, where, indeed, there was a big deal of racism at its very origin. 'Racism' is what people that pay little attention

to the way they speak mistake with 'intolerance'. The first, useless to say, is severely much more worrying and threatening. The second, though very often unacceptable, is much more debatable, since I do not think many can deny that the tolerance of certain behaviors can bring much good to society.

2. It takes a big deal of courage to state that Catalans are 'socialists'. I agree, that there is a majority of left-wing votes in Catalonia (Last elections: 55% against 45%), but it is good to remember that the Generalitat de Catalunya, the Autonomous Government, was held by the Democristians during 23 years, starting from the end of the dictatorship. Only 3 years ago has a three-party left-wing alliance taken office, bringing both Spanish mild-nationalists and Catalan independentists together in a slippery cohabitation. However, the Nationalist Democristian Party (CiU) has not lost a single regional election since 1980. If in the General Elections (for the Spanish Parliament), the Socialists do win, it is because of all those who refuse or forget to vote when there are Catalan elections. The reason for abstention is mainly to be linked to the strong Spanish-speaking immigration of the 1960-1970, that was so massive that at a certain point 43% of the population in Catalonia had been born outside the region-1973.

It has been shown that it is this part of the society that has it more difficult to enroll in the democratic ritual of vote, since up to 70% of abstention is to be linked to either people born outside the region or with both parent and mother born in another Spanish region (The correlation between immigration percentage per city and abstention rates is up to 0.82). In short, there might be a majority of left-wing vote in Catalonia, but in no way is the Catalan nationalism a matter of left wing thought. The independentists are indeed socialist, but they get less than one half of the votes the Demo-Christian nationalists obtain (14% against 30.5%). Precisely because of this, Catalans are often regarded as the rich from Spain.

It is already for a couple of years that the region of Madrid has overtaken Catalonia in GDP per person, and the divide grows day after day. In fact, Catalunya is the fourth richest region in nominal GDP/person and the eight in terms of real GDP/person (inflation is high over there). It will take too long and too many technicalities to dive into the economic problem, but the example of the highway tolls –free in most Spanish regions, very expensive in Catalonia– is a spectacular example of backfiring by Nele Van Campfort. She claims that the money paid by the users goes to the pockets of a Catalan company: no problem, according to her. The fact is that the decision of which company should build the motorways in Catalonia and for how many years it would have the right to charge the citizens, was decided by

the Spanish government which, this way, could by-pass the necessary massive investment in infrastructures.

To put it shortly, whereas other regions deserve the state to take care of them, Catalonia gets a private company sucking money out of drivers (reach, poor, no difference, so unfair as the AVT). In addition, Catalonia pays about 8% (estimates vary between 7% and 10%) of its GDP to the Spanish State, which refuses to publish the figures of interregional solidarity fearing outrage from the Nationalists (not the Basque, who pay almost nothing because of special status). Let us remember, by the way, that the German Landers limit interregional solidarity to 4% of the GDP.

Now, the issue of the language, which apparently has so much irritated Mvr. Campfort, is of course a matter of debate. I believe, however, that if facts are explained with the highest objectivity possible, people will understand that what the Government of Catalonia is trying to do with the language is just not to let arrogance, intolerance and contempt get their way through history. This might seem very much of a normative statement, and indeed it is, but let me just show you a couple of facts.

1. Catalan language was forbidden in all type of education during 38 years during the 20th century (1939-1977). This has as a result that, for instance, all people born in Catalonia before 1965 cannot really write in Catalan at all (with the notable exception of high-profile people and some humble hard-workers stealing hours to the night), even though, as my mother and uncles and grandparents, were born and brought up in a Catalan speaking environment.

In addition, and probably most importantly, the quality of the language spoken by this generation is very low to say the least. Because some parents still dared teaching Catalan to their children (among them, I must say, there was not my mother), this breed also tend to speak a very bastardized version of the Catalan spoken up to the end of 19th century.

2. People (Mvr. Campfort included) just know about Franco and more or less acknowledge he was not the most memorable character of the 20th century. It is less known by foreigners that actually the Spanish occupation started already at the very beginning of the 18th century (1715), with the infamous Philip 5th, an ancestor of the current and internationally respected King of Spain. All Catalan institutions, private and public law were removed and all trade and official documents forced to be in Spanish.

I agree history is full of this kind of episodes, but I hope you will agree with me that no mildness will counterbalance so determined an attitude. Before 1715 (and only from 1492), the situation in Catalonia, to put it simply, was that of a federation. One country, but independent

cultures, judicial systems and institutions.

3. Anybody reading Mvr. Campfort's article will be led to think that what is going on in Catalonia is a bit of a dictatorship. Let us accept so. But a few facts will show us that this has to be the most ridiculous dictatorial regime on earth. It is just my personal opinion, but I believe that it is not the best way to entirely fulfill the racist will of catalanising the poor helpless people to have 80% of the press in Spanish, 95% of movies spoken in Spanish, 7 out of 10 public TV channels entirely in Spanish, 60% of the content of school agendas decided by the Spanish Government, 2 books out of 3 in bookshops in Spanish.

The real problem in Catalonia, as everywhere in Spain, is the low level of command of English ordinary people have, because their link to the rest of the world is Spanish, not English.

4. It is also surprising that those who complain the most are precisely those who are in a position of supremacy. Nobody, and I say nobody, can deny that all people leaving in Catalonia can speak very good Spanish. However, it is not at all true that all people leaving in Catalonia can speak Catalan.

In fact, there is about 30% of the population unable to speak it and many more unwilling to do it, as you can easily verify by asking a coffee in the very center of Barcelona or trying to get train tickets in a public station or just when checking in at the Barcelona Airport.

Unfortunately for those as me who have in the greatest respect the immigrated people, I must say that the Spanish immigration, proud and self-confident with their own language, and helped by the scarce attachment to their tongue that many Catalans showed during dictatorship, have not given a lesson of mutual respect, rather the contrary. Still nowadays, it is sad to observe that the South-American immigration is still the more reluctant to embrace the local language, differing sharply from the Moroccans and Algerians, whose 46% of the population has already a good command of Catalan.

All this fuss about the importance of the language may seem a bit too much exaggerated. Probably, it is. However, it just stems from the conviction that respect of all languages is an essential step to build a better world. The most beautiful way to show respect to someone whose land you are visiting, is to try to mutter some words in his or her mother tongue, as much as a smile full of complicity. Because every time that a language fades away with history, a possible vision of the world disappears with all its mysteries, all its secrets beatings, loves, doubts and fears accumulated throughout centuries.

Paolo Gervasoni

Recht van Antwoord VOKA

De reactie op het artikel 'VOKA en associatie KUL: twee handen op een buik?' dat verscheen in de vorige Moeial. De VOKA is het Vlaams netwerk van ondernemingen. Dus 'Vloemsch' noch Belgisch.

Volgende opmerkingen in volgorde van verschijnen in het artikel:

Algemeen: het debat werd voor ALLE studenten gevoerd, niet enkel de kansengroepen. Nuanceringen zijn in dit soort debatten dan ook moeilijk te leggen.

1. De discussie over onderzoek werd gevoerd over fundamenteel of toegepast onderzoek. Voka vermeldde dat ze de discussie liever gevoerd zou zien over 'gericht' en 'niet-gericht' onderzoek in een verhouding 70-30. Het halen van de norm via de privé is geen punt van discussie geweest. De bedrijven willen graag centen van overheidswege toegestopt krijgen en dus meer genieten van de onderzoeksgelden die nu ter beschikking zijn.

2. De discussie omtrent inschrijfgelden werd gebaseerd op mogelijke wegen om betere resultaten te boeken bij de eerstejaars. Daar slaagt

nu ongeveer 4 op 10 in eerste en 5 à 6 op tien in tweede zit. Daar zijn verschillende redenen voor te vinden, een foute studiekeuze is een van de belangrijke.

3. VOKA herhaalt dat de OESO in haar laatste economisch rapport van België aangeeft dat de drempel voor deelname aan hoger onderwijs in Vlaanderen veel te laag is. Mogelijke oplossingen zijn dan: verhoging van studiegelden, oriëntatieproeven, toelatingsexamens, keuzetrajectbegeleiding. Wij, de KUL en Voka, stellen enkel vast en gaven mogelijke pistes aan. Ook binnen Voka is hieromtrent nog geen keuze gemaakt.

4. De drempels voor kansengroepen zijn altijd al een discussie naast de algemene discussie geweest. De problematiek is er, op het ogenblik van de keuze, meestal één van fout kiezen. De voorgeschiedenis staat hier eigenlijk naast als problematiek omdat je op 18-jarige leeftijd de voorgeschiedenis eigenlijk al meedraagt. Je kan je leven niet herbeginnen. In die zin moet je bij 18-jarigen eigenlijk curatief werken en daar kan een 'dichte' en professionele studietrajectbegeleiding helpen. Voka ziet trouwens de foute

studiekeuze niet als een culpabilisering van het subject. Het is precies aan de studie- en trajectbegeleiding dat er iets schort en dat is een publieke taak.

5. Keuzes worden gemaakt op basis van vooropleidingen. We merken dat leerlingen uit kansengroepen in grote mate TSO- en BSO-trajecten afleggen, mede onder invloed van hun omgeving. We weten ook dat deze trajecten in vele gevallen niet leiden tot de nodige competenties om hoger of universitair onderwijs aan te vatten. Daarom ook de oproep om te werken vanaf de kleuterschool aan goede begeleiding voor de kansengroepen. Dit zie ik nergens in het artikel verschijnen.

6. Voka pleit voor een realistische instroom in het hoger onderwijs. Dit is geen efficiëntieverhaal alleen. Als slechts 4 op 10 studenten slagen in het eerste jaar is het ook een sterk effectiviteitsverhaal. De Vokavisie voor de komende jaren is E=TI+, waarbij de T voor talent staat. Wij geloven in een sterke toekomstgerichte samenleving als elk talent de kansen krijgt die het nodig heeft. Het pleidooi op het congres, voor goede studieloopbaanbegeleiding, past perfect in dat

plaatje. Het betekent echter ook dat er talenten zijn die niet gebaat zijn bij hoger en universitair onderwijs. We moeten er ons bewust van zijn wat het betekent voor gemotiveerde studenten om NIET te slagen in het hoger of universitair onderwijs? Wij zijn dus voorstander voor realiseerbare en gemotiveerde startkansen. Het gaat hem in deze dan ook niet over het opwerpen van dammen. De dammen zijn er van bij de eerste stappen van de onderwijsoopbaan. Daar moeten ze prioritair aangepakt worden.

7. Via Jobkanaal en het ondernemersplatform diversiteit doet de werkgeversorganisatie Voka grote inspanningen om werkgevers te informeren en te sensibiliseren. Dit is volgens Voka de enige weg naar een effectieve integratie van kansengroepen op de werkvloer. Dwingende maatregelen staan haaks op de economische realiteit, werken culpabiliserend naar de werkgevers toe en stigmatiserend naar de doelgroepen. Voka vertrekt daarom altijd van een gedeelde verantwoordelijkheid.

Lieven Desmet, VOKA-Adviseur
Onderwijs en Talentontwikkeling

... Le Président du Peuple...

